

www.team2020.gr

ΛΕΞΕΙΣ
&
ΣΚΕΨΕΙΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ
ΕΛΛΑΔΑ
ΤΟΥ
2010
2020

ΝΙΚΟΛΑΣ ΚΑΡΑΧΑΛΙΟΣ

ΛΕΞΕΙΣ
&
ΣΚΕΨΕΙΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ
ΕΛΛΑΔΑ
ΤΟΥ
2010
2020

ΑΘΗΝΑ 2007

What...

Το μέλλον ξεκινά τώρα για την Ελλάδα που κερδίζει	4
« Άροσις »	10
10 σκέψεις για το 2020	14
Το μοντέλο εκλογικής συμπεριφοράς της νέας δεκαετίας	28
Η δυναμική στρατηγική ενός σύγχρονου κόμματος	40
Τις επιλογές του 2010 τις διαμορφώνουμε εμείς, εδώ, τώρα, μαζί	48
Ο κρίσιμος ρόλος των φιλελεύθερων think tanks	54
The Politics of Better Living	62
20 λέξεις για το 2020	72
20 βιβλία για το 2020	94
Who...	100

Το μέλλον ξεκινά τώρα για την **Ελλάδα** που κερδίζει

Στα μέσα Σεπτεμβρίου 2007, οι Ελληνίδες και οι Έλληνες ανανεώσαμε από κοινού την εμπιστοσύνη στην πολιτική του πολιτικού και κοινωνικού κέντρου, των αλλαγών και των μεταρρυθμίσεων, της πορείας μπροστά.

Η σύνθεση και η εθνική συνεννόηση, η αναζήτηση του μέτρου και της μετριοπάθειας επικράτησαν των κραυγών, των υπερβολών, της διχαστικής προσπάθειας να γυρίσει η Ελλάδα πίσω.

Νίκησε η Δημοκρατία. Νίκησε η Ελλάδα. Νίκησε η εθνική αυτοπεποίθηση και η συλλογική συναπόφαση να πάμε μπροστά. Ως άτομα, ως κοινωνία, ως έθνος.

Οι Ελληνίδες και οι Έλληνες έκριναν τα πολιτικά αποτελέσματα των πρώτων τριάντισι ετών της Νέας Διακυβέρνησης. Συνέκριναν με τα βάρη των κυβερνήσεων του χθες, και επέλεξαν να κινηθούμε πιο γρήγορα και πιο αποτελεσματικά, στην οδό των αλλαγών και των μεταρρυθμίσεων που έχει ανάγκη ο τόπος.

Δεσμευτήκαμε να κοιτάξουμε το μέλλον. Να διαμορφώσουμε τις προϋποθέσεις για μια Ελλάδα πιο ανθρώπινη, πιο δυνατή, πιο πλούσια από αυτή που παραλάβαμε. Το χρωστάμε στους εαυτούς μας. Το οφείλουμε στις γενιές που ακολουθούν και θα πάρουν την σκυτάλη.

Δεσμευτήκαμε να αφήσουμε πίσω μας την πολιτική της απαισιοδοξίας, την πολιτική των διαχωρισμών, την πολιτική των υψωμένων τειχών.

Το πρώτο βήμα γι' αυτό το συλλογικό άλμα που επιχειρούμε, έγινε τον Μάρτιο του 2004. Τότε, μπήκαν οι βάσεις. Τον Σεπτέμβριο του 2007 έγινε το δεύτερο βήμα, το πλέον αποφασιστικό.

Έχοντας διδαχθεί από τις καθυστερήσεις και τις παραλείψεις του παρελθόντος, προχωρούμε με μεγαλύτερη ωριμότητα και επίγνωση των δυσκολιών που καλούμαστε να υπερβούμε.

Είμαστε ένα ωραίο και περήφανο έθνος. Ένα έθνος δυναμικό και ταλαντούχο. Γιατί είμαστε ένας λαός δυνατός και περήφανος.

Δεσμευτήκαμε να αντιμετωπίσουμε τις προκλήσεις που βρίσκονται μπροστά μας. Όχι ως μέλη ή οπαδοί πολιτικών κομμάτων, αλλά ως Έλληνες. Άλλωστε, η Ελλάδα μας ενώνει, και θυμίζει ότι τα κοινά μας σημεία είναι πολλά και ποιοτικά περισσότερα από όσα μπορούν να μας κρατούν για λίγο μακριά.

Τώρα ήρθε η ώρα να κινηθούμε μπροστά ως ένα έθνος, ένας λαός, με κοινό μέλλον, ενωμένοι για τον 21^ο αιώνα, που μας ανήκει, για την Ελλάδα που αντικρίζει κατάματα το μέλλον, και το κατακτά. Με αυτοπεποίθηση στις ιδιαίτερες ικανότητές μας.

Δεν πρέπει να ξεχνάμε ποτέ ότι ζούμε στην Ελλάδα. Στη χώρα στην οποία γεννήθηκε η Δημοκρατία, και μεταλαμπαδεύτηκε σε όλον τον πολιτισμένο κόσμο και στις γενιές που ακολούθησαν, η αμφίδρομη σχέση πολιτικής και κοινωνίας, μέσω της Εκκλησίας του Δήμου.

Είναι λοιπόν καιρός να αγκαλιάσουμε με υπερηφάνεια τα διδάγματα της μοναδικής ιστορίας μας και να τα εφαρμόσουμε με προσήλωση και αποφασιστικότητα στις ημέρες που έρχονται.

Ο Νίκος Καζαντζάκης συνήθιζε να υποστηρίζει ότι «για να πετύχουμε, πρέπει πρώτα να πιστέψουμε ότι μπορούμε». Και εμείς το πιστεύουμε. Και η πλειονότητα των πολιτών έδειξε ότι πιστεύει σε εμάς και την προσπάθειά μας.

Βάζουμε ψηλά τον πήχη των απαιτήσεων της κοινωνίας. Εισπράττουμε το μήνυμα των πολιτών οι οποίοι μας έκριναν αυστηρά. Μαζί τρέχουμε πιο γρήγορα στο μέλλον που από κοινού ονειρευόμαστε. Στο μέλλον που από κοινού διαμορφώνουμε. Στο μέλλον που αξίζουμε.

Ακούμε τους ενεργούς πολίτες. Εκείνους που θέλουν και μπορούν να διαμορφώσουν μια καλύτερη καθημερινότητα, για τους ίδιους και τους συμπολίτες τους. Και η πολιτική που σχεδιάζουμε και εφαρμόζουμε, έχει ως αφετηρία την ανάγκη να απαντήσουμε με τρόπο πειστικό και ρεαλιστικό στα προβλήματα της κοινωνίας.

Σήμερα, περισσότερο από ποτέ, αναζητούμε τη σταθερότητα και τη συνεργασία. Τη συνένωση δυνάμεων. Την ασφάλεια.

Κοιτάζοντας το μέλλον που από κοινού θα διαμορφώσουμε, βλέπουμε μια Ελλάδα με περήφανους Έλληνες. Μια κοινωνία ίσων ευκαιριών, μια κοινωνία πολλαπλών επιλογών.

Μετά το σημαντικό έργο που πετύχαμε τα τελευταία τριάντα χρόνια, η Ελλάδα πρέπει να αλλάξει ταχύτητα, και να κινηθεί πιο γρήγορα στους δρόμους της ανάπτυξης. Στους δρόμους του μέλλοντος.

Οι βάσεις μπήκαν. Όμως υπάρχουν πολλά ακόμη να γίνουν, για ένα πραγματικά κοινωνικό κράτος, για εκείνους που αληθινά το έχουν ανάγκη, την ώρα που το χρειάζονται, όπου κι αν βρίσκονται.

Για τους οικονομικά ασθενέστερους συμπολίτες μας. Για να διασφαλίσουμε βιώσιμη ανάπτυξη, με περιβαλλοντική ευαισθησία και οικολογική συνείδηση. Για να ολοκληρώσουμε και να εφαρμόσουμε την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση. Να εκσυγχρονίσουμε το σήμερα, για την κοινωνία της γνώσης του αύριο.

Όλοι μαζί, οδηγούμε τη χώρα στο μέλλον. Με σχέδιο, με τόλμη, με αποφασιστικότητα. Με προσήλωση στην πορεία των αλλαγών και των μεταρρυθμίσεων που χαράξαμε, και η πλειονότητα της κοινωνίας μας έδωσε εντολή να συνεχίσουμε.

Η κοινωνική πλειοψηφία των αλλαγών και των μεταρρυθμίσεων, επέλεξε μια ισχυρή Κυβέρνηση Καραμανλή. Μια Κυβέρνηση που έχει τη βούληση και την κοινωνική συναίνεση να προχωρήσει το έργο της. Και η Κυβέρνηση Καραμανλή είναι ισχυρή, επειδή η δύναμή της είναι οι ίδιοι οι πολίτες, που με τη συμμετοχή και τη φωνή τους δηλώνουν παρόντες στην κοινή προσπάθεια.

Μαζί προχωρούμε μπροστά. Με σίγουρα βήματα. Στο αύριο. Αφήνοντας πίσω μας το χθες. Για να οδηγήσουμε την Ελλάδα πιο μπροστά, πιο ψηλά, πιο δυναμικά.

Στόχος μας είναι η μετεξέλιξη του σχεδίου των αλλαγών και των μεταρρυθμίσεων, σε ένα συνολικό Σχέδιο Ανασυγκρότησης της Χώρας, που εξασφαλίζει λύσεις στα σημερινά προβλήματα, κυρίως όμως διαμορφώνει, σήμερα, το αύριο. Το μέλλον των παιδιών μας, και των παιδιών των παιδιών μας.

Προχωρούμε λοιπόν όλοι μπροστά. Με πλήρη επίγνωση του ρόλου που όλοι έχουν να διαδραματίσουν. Και μπορούν να συμμετάσχουν και να καρπωθούν το κοινωνικό μέρος της προσπάθειας αυτής.

Με πίστη στη θέληση και τις δυνατότητες όλων των Ελληνίδων και όλων των Ελλήνων, για ατομική πρόοδο και συλλογική ευημερία.

Μαζί μπορούμε και μαζί δημιουργούμε την Ελλάδα της ελπίδας, των ευκαιριών, των αυξημένων δυνατοτήτων, της αισιοδοξίας.

Η πορεία αυτή επιφυλάσσει μεγάλες ευθύνες, αλλά και ευκαιρίες για την Ελλάδα που μας ενώνει. Την Ελλάδα της συλλογικής και ατομικής ασφάλειας. Την Ελλάδα της εθνικής αυτοπεποίθησης.

Το μέλλον για την Ελλάδα που κερδίζει, ήδη ξεκίνησε.

« Άρσις »

Η αρχαία Σπάρτη διέθετε την πιο ισχυρή πολεμική μηχανή του κλασσικού κόσμου. Το μυστικό της επιτυχίας της δεν βρισκόταν στην κατοχή ενός ανώτερου όπλου, αφού όλες οι τότε στρατιές, δόρυ, σπαθί και ασπίδα χρησιμοποιούσαν, αλλά στον ανθρώπινο παράγοντα, τους ίδιους τους πολεμιστές και την ανώτερη εκπαίδευσή τους.

Η πολυετής άσκηση είχε τρία στάδια: την τέχνη του πολέμου, την σκληρή σωματική άσκηση, αλλά ως επί το πλείστον η έμφαση δινόταν στην ψυχολογική προετοιμασία. Οι Σπαρτιάτες γνώριζαν πολύ καλά ότι όσο καλογυμνασμένος και αν ήταν ο οπλίτης, όσο ανώτερη κι αν ήταν η στρατηγική τους, αν ο απλός στρατιώτης δεν είχε καθαρό μυαλό την κρίσιμη ώρα θα κυριαρχείτο από την «οργή και το φόβο», τα δύο κακά που εξασθενίζουν τον «αυτοέλεγχο». Τότε πολλαπλασιαζόταν ο κίνδυνος να σπάσει η παράταξη και να χαθεί η μάχη.

Ποιό ήταν όμως το αντίδοτο; Η «άρσις», το «όργωμα», δηλαδή η δοκιμασία. Σκοπός της ήταν «να συνηθίσουν τις αισθήσεις στην προσβολή, να ατσαλώσουν τη θέληση». Μάλιστα η απάντηση που ζητούσαν οι πιο έμπειροι, οι «όμοιοι», από τους νέους πολεμιστές έπρεπε να είναι «διασκεδαστική». Τους ζητούσαν να παρακάμπτουν την προσβολή με ένα αστείο, να της «γελάνε κατάμουτρα». Γνώριζαν πολύ καλά ότι ο νους που διατηρούσε τη διαύγειά του θα τα έβγαζε πέρα και στην πιο δύσκολη μάχη.

Αυτό ακριβώς είναι και σήμερα το ζητούμενο από το πολιτικό δυναμικό της χώρας και κυρίως από τα στελέχη μας που έχουν την ευθύνη της διακυβέρνησης. Αυτή την εποχή δέχονται μια «οργανωμένη» επίθεση από το «σύστημα των βολεμένων», όπως επιμένει ο Πρωθυπουργός Κώστας Καραμανλής και έχει συμφωνήσει κατά καιρούς και ο Γιώργος Παπανδρέου. Τις περισσότερες φορές μάλιστα, όσοι αντιμάχονται την πρόοδο με «αστείες» ή αναπόδεικτες κατηγορίες, προσπαθούν να μας κάνουν να λειτουργούμε σε ένα καθεστώς καθημερινού φόβου, με αναφορά σε μια εικονική τηλε-πραγματικότητα. Οι πολιτικοί έχουν ως σημείο αναφοράς την κοινωνία, τις αρχές, τις αξίες και την ιδεολογία τους. Δεν επιτρέπεται να εγκλωβίζονται από τηλεοπτικούς κανόνες. Είναι γεγονός ότι στην πολιτική βρισκόμαστε καθημερινά σε αντιπαραθέσεις. Είναι λογικό να έχουμε

στρες. As κρατήσουμε όμως το «καλό στρες» που μας τροφοδοτεί με ενέργεια και αυξάνει την αδρεναλίνη. Η διάθεσή μας (ψυχοτοποθέτηση) πρέπει να είναι θετική για να διαχειριστούμε αυτή την περίοδο «στρέβλωσης» με αποτελεσματικότητα. Χρειάζεται ψυχραιμία, θάρρος, διορατικότητα, δυναμικές και ταχείες αντιδράσεις. Η ομαδικότητα δημιουργεί συνοχή και αλληλεγγύη, αρετές που δημιουργούν συγκριτικό πλεονέκτημα σε βάθος χρόνου, προαπαιτούμενα για να κερδίσει το πολιτικό σύστημα το στοίχημα της μεταρρύθμισης στη χώρα, και όχι μόνο τις καθημερινές τηλεμαχίες.

Όποιος πολεμά με τα κατεστημένα συμφέροντα, και τις αναχρονιστικές νοοτροπίες, που είναι κατάλοιπα της μακρόχρονης επικράτησης του συστήματος ΠΑΣΟΚ, έχει μια δύσκολη αποστολή. Ο στόχος να δημιουργήσουμε μια νέα καλύτερη Ελλάδα, μπορεί να επιτευχθεί μόνο όταν η τακτική υπηρετεί την στρατηγική. Είναι λάθος να προσπαθούμε να αποκρούσουμε μία-μία τις εν πολλοίς άδικες επιθέσεις. Όταν πάψει να εκπέμπει ο πομπός, που λειτουργεί ως παραμορφωτικός μεγεθυντικός φακός της πραγματικότητας, τότε θα φανεί ότι η «περίοδος στρέβλωσης» επέφερε μόνο επιφανειακές και παροδικές απώλειες και όχι τα ρήγματα που θα δημιουργούσε μια πραγματική πολιτική ή κοινωνική κρίση. Τα προβλήματα όσων έχουν στρατευθεί σε αυτή την προσπάθεια για διαφάνεια ξεπερνιούνται σιγά σιγά, γιατί του στρατού ηγούνται στρατηγοί, χωρίς οργή και φόβο.

Η διαύγεια του νου, η καρτερική υπομονή στις επιθέσεις, η κοπιώδης επιμονή στον στρατηγικό στόχο οδηγούν στη νίκη. Αρκεί όλοι να έχουν εκπαιδευθεί και παιδευτεί σωστά στην «παρακάμψη της προσβολής», στην αντιμετώπιση των προκλήσεων. Αρκεί το πολιτικό σύστημα να ενεργοποιήσει τα αντανεκλαστικά του με καθαρό μυαλό, πολιτικότητα και συλλογική λειτουργία.

Δημοσιεύθηκε στον Τύπο τον Νοέμβριο 2005

10 σκέψεις για το 2020

Φίλες και φίλοι,
Νεοδημοκράτισσες και Νεοδημοκράτες,
Αγαπητοί συνεργάτες,

Το κείμενο αυτό το καταθέτω στο 7ο Τακτικό Συνέδριο, όχι με την ιδιότητα του Γραμματέα Σχεδιασμού και Προγράμματος, αλλά ως απλός Σύμβουλος, ως απλό μέλος του Κόμματος.

Στο προηγούμενο Συνέδριό μας - το 6ο - το 2004 είχα τοποθετηθεί με βάση τον Στρατηγικό Σχεδιασμό του Κόμματος, γι' αυτό και είχα αναφερθεί στις προϋποθέσεις που θα έπρεπε να υπάρξουν, προκειμένου η Νέα Δημοκρατία να ισχυροποιείται διαρκώς ως Κυβέρνηση, να δημιουργήσει συνθήκες πολιτικής και ιδεολογικής υπεροχής τέτοιες, ώστε να διασφαλίσει εκλογικά τόσο τη 2η τετραετία όσο και τον απαραίτητο χρόνο, ώστε να εφαρμόσει με επιτυχία το Πρόγραμμά της, τις Αλλαγές και τις Μεταρρυθμίσεις που χρειάζεται ο Τόπος.

Οι προϋποθέσεις της πολιτικής και ιδεολογικής υπεροχής στις οποίες είχα αναφερθεί τότε ήταν:

I. Η αποδοχή της νέας αντίληψης του «Σύγχρονου Κοινωνικού Κέντρου», όπως την εισηγήθηκε ο Πρόεδρός μας, και έγινε αποδεκτή από τους Συνέδρους. Η εμπέδωση της αντίληψης αυτής από τα στελέχη μας, και το «πέρασμά» της μέσα από μια διαλεκτική σχέση με την κοινωνία.

II. Η υλοποίηση του Προγράμματός μας, που κατά ένα μεγάλο μέρος έχει επιτευχθεί και μας επιτρέπει να ισχυριζόμαστε σήμερα ότι, «οι δεσμεύσεις μας γίνονται πράξη».

III. Η προτεραιότητα στην κοινωνική πολιτική, στο κοινωνικό πρόσωπο της Ν.Δ. και την κοινωνική ευαισθησία. Πολιτική με επίκεντρο τον άνθρωπο, και όχι τους αριθμούς. Έμφαση στην ενίσχυση των κοινωνικά και οικονομικά ασθενέστερων και στην αποτελεσματικότητα του συστήματος κοινωνικής αλληλεγγύης.

IV. Το γεγονός ότι ο Κώστας Καραμανλής είναι ο καλύτερος πομπός του

μηνυμάτος μας, ο μεγαλύτερος πολλαπλασιαστής της δύναμής μας. Συνδυάζει τα ηγετικά χαρακτηριστικά με το ανθρώπινο πρόσωπο, του πολιτικού, που είναι «κοντά στους πολίτες».

V. Η συμφωνία για την παράλληλη λειτουργία Κόμματος και Κυβέρνησης με τεμνόμενους κύκλους. Η Κυβέρνηση έχει την πολιτική ευθύνη της διοίκησης και της διαχείρισης και το Κόμμα τη συμμετοχή στον διάλογο και την στήριξη των αποφάσεων. Ρόλοι διακριτοί αλλά και συμπληρωματικοί, με τη ΝΔ δίπλα στην Κυβέρνηση, να συμπαραστέκεται, να συνδιαμορφώνει, να στηρίζει, και όποτε χρειάζεται, να κάνει και αυτοκριτική.

VI. Η λογική της «διαρκούς καμπάνιας», η εμπέδωση απ' όλους ότι, σε ένα απaráλλακτα δυσμενές για εμάς καθ' όλη τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας μιντιακό τοπίο, μόνο με δυναμική επικοινωνία, μόνο με συνεχή επανάληψη των μηνυμάτων και των επιχειρημάτων μας μπορούμε να περάσουμε το μήνυμά μας. Υπό αυτές τις συνθήκες, στον πολιτικό μας λόγο δεν χωρούν οι λέξεις «δεν σχολιάζω», «δεν απαντώ».

VII. Η αλλαγή της «νοοτροπίας ΠΑΣΟΚ», της ήσσονος προσπάθειας, του εύκολου κέρδους, του άκοπου, παράνομου και ατιμώρητου πλουτισμού, της αδιαφορίας για τον κοινωνικό σύνολο, του συμβιβασμού με τη μετριότητα, την παθητική στάση απέναντι στα προβλήματα. Μια νοοτροπία που έχει δυστυχώς εμποτίσει, όχι μόνο ένα τμήμα του πολιτικού και οικονομικού δυναμικού, αλλά και μεγάλη μερίδα πολιτών. Μια αντίληψη που αποδέχεται τη διαφθορά ως εγγενές στοιχείο της καθημερινότητας.

Οι προϋποθέσεις αυτές - οι στόχοι του 2007 - έχουν επιτευχθεί άλλες σε μεγαλύτερο, και άλλες σε μικρότερο βαθμό. Γι' αυτό άλλωστε, είμαστε

αισιόδοξοι για την πορεία προς τις επόμενες εκλογές, όποτε και αν γίνουν. Πρέπει όμως τώρα, να ανατροφοδοτήσουμε τη σχέση εμπιστοσύνης με την πλατειά κοινωνική συμμαχία των πολιτών που μας στήριξε το 2004. Καταλαβαίνουμε ότι κάποιοι έχουν δυσανεμιστεί, κάποιοι γκρινιάζουν. Πρέπει να αποδείξουμε ότι η δική μας επιθυμία για ουσιαστική πολιτική αλλαγή, για μεταρρυθμίσεις παντού είναι διαρκής επιταγή. Πρέπει

να εργαστούμε ακόμη πιο σκληρά, να αποδεικνύουμε με την προσπάθειά μας ότι είμαστε αποφασισμένοι να μην απογοητεύουμε κανέναν.

Η πρόκληση για τη Νέα Δημοκρατία, για την Παράταξή μας, για τη Σύγχρονη Κοινωνική Ελλάδα, δεν είναι, πλέον, ο εκλογικός ορίζοντας του 2007 ή του 2008. Είναι να δημιουργήσουμε την Ελλάδα του Αύριο, την Ελλάδα της Νέας Εποχής, την Ελλάδα του Μέλλοντός μας.

Γι' αυτό και μ' αυτό το κείμενο, από αυτό εδώ το Συνέδριο δεν απευθύνομαι μόνο σε εσάς, αλλά κυρίως στα παιδιά. Στη σκέψη μου βρίσκεται ένα παιδί 7 ετών που φέτος ξεκίνησε το σχολείο και μία νέα, ένας νέος 17 ετών, που πριν λίγες μέρες τελείωσε τις Πανελλήνιες εξετάσεις. Στη σκέψη μου είναι αυτά τα παιδιά και η Ελλάδα, στην οποία θα ζήσουν το 2020, όταν ο πρώτος πιτσιρικάς θα είναι φοιτητής, και οι σημερινοί έφηβοι θα συμμετέχουν ενεργά στην παραγωγική διαδικασία.

Την Ελλάδα του 2020 τη διαμορφώνουν οι επιλογές του 2010, και τις επιλογές του 2010 τις διαμορφώνουμε εμείς εδώ, τώρα, μαζί.

Γιατί σ' αυτό εδώ το Συνέδριο μπαίνουν οι βάσεις για τη 2η θητεία της Νέας Διακυβέρνησης, οι βάσεις για τη Νέα Ελλάδα του 2010, για τη νέα γενιά πολιτών, πολιτικών και πολιτικών στελεχών του 2020. Άλλωστε, η τελική επιλογή των ψηφοφόρων, όχι μόνο στις επόμενες, αλλά και στις μελλοντικές εκλογικές αναμετρήσεις, θα κριθεί από το ποιός μπορεί να εκφράσει το καινούργιο. Καταθέτω στο Συνέδριό μας και ως Γραμματέας Σχεδιασμού και Προγράμματος και ως Συντονιστής της Επιτροπής Θέσεων και κυρίως ως απλός Έλληνας Πολίτης, ως Τριαντάρης Πολιτικός, 10 σκέψεις για την Ελλάδα του 2020.

Σκέψη 1η

Πρώτα απ' όλα χρειάζεται να γίνει ένας εθνικός, πολυσυμμετοχικός, πολυεπίπεδος και πολυστοχευμένος διάλογος για την Ελλάδα του 2020.

Ο διάλογος αυτός πρέπει να γίνει με πρωτοβουλία της Παράταξής μας και του Πρωθυπουργού. Να μην έχει κομματικό χαρακτήρα, μια και απ' αυτόν θα προκύψει το εθνικό όραμα για το αύριο. Επιτέλους, να κοιτάξουμε μπροστά, να ρίξουμε το βλέμμα μας στο μέλλον και να το εστιάσουμε εκεί. Η πολιτική συζήτηση για το χθες ανήκει στο παρελθόν και πρέπει να κλείσει το συντομότερο δυνατόν. Δεν επιτρέπεται σ' ένα κόσμο που καθημερινά αλλάζει, από την Ασία και τη Ρωσία ως την Αμερική και την Αυστραλία, σ' ένα πλανήτη που κινείται με πρωτόγνωρες ταχύτητες, η Ελλάδα κάθε τόσο να βάζει την όπισθεν. Αντί να συζητάμε ποια έργα θα γίνουν, αναλωνόμαστε στη διεκδίκηση πατρότητας έργων που έπρεπε να έχουν γίνει από την περασμένη δεκαετία, και έχουν ήδη ξεπεραστεί από τις ανάγκες.

Είναι επιτακτικό το αίτημα να αντιληφθούμε τι συμβαίνει στην κοινωνία σήμερα, και πώς τα υπόγεια ρεύματα του σήμερα, θα διαμορφώσουν τις τάσεις του αύριο.

Σκέψη 2η

Εθνικά οράματα δεν ανακύπτουν κάθε μέρα, αλλά αναπτύσσονται σταδιακά. Οι μεγάλοι εθνικοί στόχοι χρειάζονται χρόνο να ωριμάσουν και ακόμη περισσότερο χρόνο για να σχεδιαστούν και να προετοιμαστούν. Τη δεκαετία του '70 ήταν η αποκατάσταση και εδραίωση της Δημοκρατίας, τη δεκαετία του '80 όραμα ήταν η είσοδος στην Ευρωπαϊκή Ένωση και το 2000 η συμμετοχή στην ΟΝΕ. Το νέο όραμα γι' αυτή την πρώτη δεκαετία της νέας χιλιετίας έχει στόχο: «Ελλάδα 2020». Για ν' αποκτήσει το όραμα περιεχόμενο, χρειάζεται ένα σαφές μείγμα πολιτικής. Πολιτικής που ξεπερνά τις παραδοσιακές γραμμές του Φιλελευθερισμού και της

Σοσιαλδημοκρατίας, που συνθέτει τα καλύτερα στοιχεία εφαρμοσμένων πολιτικών. Ένα μείγμα πολιτικής, που απαντά και συνδυάζει τις προκλήσεις του ανταγωνισμού, στο πλαίσιο της διεθνοποίησης με την ανάγκη για επαγγελματική ασφάλεια και κοινωνική προστασία. Γιατί αν με ρωτήσετε αν υπάρχουν εφαρμόσιμα μοντέλα που μπορούν να αναπαραχθούν αυτούσια στην Ελλάδα, θα σας πω όχι. Αν αναρωτηθείτε όμως, αν υπάρχουν αναπαράξιμες εφαρμοσμένες πολιτικές, θα σας πω ναι. Ας κοιτάξουμε τη Βαρκελώνη ως πρότυπο αστικής ανάπτυξης και μεταολυμπιακής αξιοποίησης, τη Φλόριντα για τον τρόπο που συνδέει την αγορά του real estate με τον εσωτερικό τουρισμό, τη Φινλανδία για το συνδυασμό έρευνας, τεχνολογίας και παιδείας, την Ιρλανδία για την προσέλκυση ξένων επενδύσεων. Από αυτές τις επιτυχημένες πολιτικές, θα προκύψουν οι δικές μας (Greek Best Practices) προσαρμοσμένες στο ελληνικό μοντέλο ανάπτυξης, όπως αυτό δημιουργείται και συγκροτείται για την Ελλάδα του 2020.

Σκέψη 3η

Πρέπει να βάλουμε τέλος στον άνευρο και στρογγυλεμένο πολιτικό λόγο.

Χρειάζεται διακριτό στίγμα στην πολιτική μας. Η σύνθεση έχει τα όρια της. Αλλιώς ενισχύεται η άποψη ότι «όλοι είναι ίδιοι». Οι πολίτες στρέφουν την πλάτη στην πολιτική, γιατί δεν τους ευαισθητοποιεί ο πολιτικός λόγος που εκπέμπουν τα τηλεπαράθυρα. Επιλογή ανάμεσα σε κραυγές και κοινοτοπίες δεν υπάρχει. Ο Κώστας Καραμανλής χρησιμοποιεί συχνά τη φράση «να μιλήσουμε ξεκάθαρα». Γιατί το κάνει; Γιατί αντιλαμβάνεται ότι οι «μέσες λύσεις», οι «μεσοβέζικες πρακτικές», οι «μέσοι δρόμοι», δεν οδηγούν πουθενά. Μας κάνουν να περιστρεφόμαστε γύρω από τον άξονά μας. Να αναλώνουμε κρίσιμο πολιτικό χρόνο για να γυρνάμε γύρω απ' το ίδιο σημείο. Στη δική μας πολιτική γεωμετρία, ο κύκλος δεν έχει θέση. Η πολιτική μας είναι αταλάντευτη ευθεία με σαφή προορισμό, που έχει δυναμική, στόχο και προοπτική. Γνωρίζουμε πολύ καλά ότι ο πολιτικός λόγος κα-

θοδηγεί – καθορίζει και την πολιτική πρακτική. Η «συναίνεση» δεν ταυτίζεται με τον «συμβιβασμό». Για να κυβερνήσεις χρειάζεται μια πλειοψηφία μικρότερη του 50%. Για να «μεταρρυθμίσεις» γιατί χρειάζεται η συμφωνία του 70 ή του 80%;

Οι Μεταρρυθμίσεις όπως είπε ο Πρωθυπουργός είναι μια συνεχής εξελικτική διαδικασία. Και βέβαια Μεταρρυθμίσεις με ατέρμονη διαβούλευση δεν γίνονται. Δημιουργικός και ουσιαστικός διάλογος με συντεχνίες συμπερόντων δεν υφίσταται. Κάθε διαλογική διαδικασία έχει όρια και κυρίως χρονικά.

Σκέψη 4η

Να γνωρίσουμε τον Νέο Έλληνα για να μπορέσουμε να δημιουργήσουμε τη Νέα Ελλάδα. Μέρος της συζήτησης για την Ελλάδα του 2020 είναι η συζήτηση για τη Σύγχρονη Εθνική μας Ταυτότητα. Η μεγαλύτερη ανασφάλεια του πολίτη σήμερα δεν προκαλείται ούτε από την ανεργία, ούτε από την ακρίβεια. Προκύπτει από την αδυναμία να «διαβάσουμε» το μέλλον και να τοποθετήσουμε τον εαυτό μας στο παρόν. Προκύπτει από την απορία στην απάντηση «ποιοί είμαστε – πού θέλουμε να πάμε – ποιά είναι η θέση μας» σε ένα διεθνές περιβάλλον που αλλάζει με τάχιστο ρυθμό, ενώ εμείς νομίζουμε ότι μένουμε στάσιμοι. Για να αποκτήσουμε την, τόσο απαραίτητη, «Νέα Εθνική Αυτοπεποίθηση», χρειάζεται να αποκτήσουμε αυτοσυνείδηση, να διαμορφώσουμε τη «Σύγχρονη Εθνική μας Ταυτότητα», τις αξίες, τις δημιουργικές ικανότητες, τα θετικά χαρακτηριστικά της κοινωνίας. Αν υπήρχε σήμερα εθνική αυτοπεποίθηση, δεν θα προκαλούσαν τόσο μεγάλη αναστάτωση οι αστοχίες και οι ανακρίβειες του βιβλίου της Ιστορίας της ΣΤ' Δημοτικού.

Έτσι, πριν «γνωρίσουμε την Ελλάδα» (όπως μας προτρέπει το επιτυχημένο σύνθημα της καμπάνιας για τον Εσωτερικό Τουρισμό), προηγείται ο στόχος «να γνωρίσουμε τον Έλληνα».

Σκέψη 5η

Ναι στην Ευρωπαϊκή Ιδέα, ναι στο όραμα της Απόλυτης Κοινωνικής Συνοχής. Η αλήθεια είναι – και πλέον το παραδέχονται πολλοί από τους Ευρωπαίους ηγέτες που οδήγησαν σε αυτή – ότι προχωρήσαμε πολύ γρήγορα στη διεύρυνση. Σήμερα, η Ευρώπη των 27 είναι πλέον πραγματικότητα. Η εμπάθυσση όμως θα εξακολουθεί για μεγάλο χρονικό διάστημα να αποτελεί το ζητούμενο. Το ερώτημα είναι αν μακροπρόθεσμα, ο ευρωπαϊκός αυτοματισμός, που σήμερα φαίνεται ουτοπικός μπορεί να γίνει πραγματικότητα. Η ευελιξία μπορεί να είναι το μέσο.

Οι σημερινές εφήμερες διαφοροποιήσεις είναι προτιμότερες από μελλοντικές μόνιμες ομαδοποιήσεις. Το δίλημμα δεν είναι ενδοευρωπαϊκό. Οι Ευρωπαίοι δεν καλούνται να επιλέξουν ανάμεσα σε «ταχύτητες», «Συντάγματα» και «Συνθήκες». Το πραγματικό δίλημμα είναι αν θέλουν την Ευρώπη δορυφόρο της Αμερικής ή πρωτοπόρο στο κατά Mc Luhan «Παγκόσμιο Χωριό». Κρίσιμο θέμα αποτελεί η επιλογή των συνόρων της νέας διεύρυνσης που αναπόφευκτα έρχεται, αν θα είναι προς τα βορειοανατολικά ή προς τα νοτιοανατολικά. Το ερώτημα είναι αν, για την πρωτοπορία αυτή, ο νέος σύμμαχος μπορεί να είναι η Τουρκία (που διχάζει τους Ευρωπαίους), ή ίσως η Ρωσία με την οποία, όχι μόνο έχουμε κοινούς ιστορικούς και πολιτισμικούς δεσμούς, αλλά διαθέτει πλουτοπαραγωγικές πηγές που ενισχύουν το παγκόσμιο ειδικό βάρος της Ευρώπης.

Σκέψη 6η

Ναι στο Νέο Ελληνικό Πατριωτισμό, όχι στον Εθνικισμό. Στο διεθνοποιημένο παγκόσμιο περιβάλλον, η Ελλάδα και οι Έλληνες είναι διακριτές οντότητες, δεν είναι όμως μοναδικές. Όταν με αφορμή το «μεγάλο Ελληνικό Καλοκαίρι» του 2004 μίλησα για την ευκαιρία που είχαμε να ξαναβάλουμε την ελληνική σημαία στην καρδιά μας, να αξιοποιήσουμε τη συγκυρία που ξεδίπλωσε τις ελληνικές σημαίες στα μπαλκόνια των σπιτιών μας και στα χέρια των παιδιών μας, πολλοί εξέφρασαν επιφυλάξεις.

Κι όμως, λίγο καιρό αργότερα, το ΠΑΣΟΚ υιοθέτησε με άνεση τον όρο, χωρίς ενοχές.

Η αυτοπεποίθηση ότι η «Ελλάδα μπορεί» επεκτείνεται ενσυνείδητα σε όλους τους τομείς της κοινωνικής και οικονομικής ζωής. Οι επιτυχίες στον αθλητισμό είναι ένα μικρό δείγμα των δυνατοτήτων του σύγχρονου Έλληνα. Όταν υπάρχει ξεκάθαρος στόχος, σχέδιο, πειθαρχημένη προετοιμασία, κανόνες, το ελληνικό ταλέντο μπορεί να διακριθεί, μπορεί να επιτύχει.

Σκέψη 7η

Ναι στο «επιχειρείν», ναι στην εταιρική κοινωνική ευθύνη. Άλλη μια έννοια που έχει παρεξηγηθεί στη χώρα μας είναι αυτή του «επιχειρείν». Ξεχνάμε ότι οι Έλληνες μεγαλούργησαν και μετέφεραν τον πολιτισμό τους στον κόσμο μέσα από τα εμπορικά τους πλοία, της Αθήνας και των άλλων πόλεων – κρατών της Κλασικής Ελλάδας. Το εμπόριο είναι στο αίμα μας, η ιδιωτική πρωτοβουλία είναι στο εθνικό μας DNA. Κι όμως, εμείς αντιστεκόμαστε στη φύση μας και εθίζουμε τα παιδιά μας στη νοοτροπία του θεσιθήρα του Δημοσίου. Το «βόλεμα στο δημόσιο» είναι πισωγύρισμα. Η συνεργασία του ιδιωτικού με το δημόσιο (βλέπε το επιτυχημένο παράδειγμα των ΣΔΙΤ) είναι εκσυγχρονισμός.

Η συνεργασία της ιδιωτικής επιχείρησης με τη δημόσια δεν σημαίνει απαραίτητα διαφθορά, δωροδοκία, χρήματα κάτω από το τραπέζι. Αν έχει καταντήσει έτσι, σκοπός μας είναι ν' αλλάξει και η πρακτική αυτή, αλλά κυρίως η νοοτροπία. Και βέβαια το επιχειρείν χρειάζεται να αναπτύξει κι άλλο το «κοινωνικό του πρόσωπο». Τα πρώτα προγράμματα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης αποδίδουν. Χρειάζονται ακόμη περισσότερα. Η νέα κατεύθυνση πρέπει να συνδυάσει τις δυνάμεις της επιχειρηματικότητας με αυτές της αναδυόμενης κοινωνίας των πολιτών. Υπάρχει πιο επιτυχημένο παράδειγμα από τα 12 εκατ. ευρώ που συγκεντρώθηκαν στον τηλεμαραθώνιο για τα παιδιά που πάσχουν από καρκίνο, με πρωτοβουλία μιας

Μη Κερδοσκοπικής Οργάνωσης; Η αποτελεσματική εταιρική κοινωνική ευθύνη μπορεί να είναι ισότιμος παράγων κοινωνικής συνοχής με τον υπεύθυνο συνδικαλισμό και την ακηδεμόνευτη αυτοδιοίκηση.

Σκέψη 8η

Απαιτείται διαχωρισμός της πολιτικής, της διοικητικής (ή επιχειρησιακής), της κοινωνικής και της ατομικής ευθύνης. Η αρχή της ατομικότητας μπορεί να συνδυαστεί με την κοινωνική υπευθυνότητα της συλλογικότητας, αλλά όχι τη στρεβλωμένη εκδοχή της, αυτής του κρατισμού.

Πρέπει να μπει τέλος στη νοοτροπία του να ζητάμε τα πάντα από το κράτος, να έχει ευθύνη για όλα το κράτος, να είναι υπόλογο για όλα το κράτος. Και κατ' επέκταση και οι κυβερνήσεις και οι πολιτικοί που το στελεχώνουν. Δεν μπορεί να καλύπτεται μια ολόκληρη κοινωνία πίσω από την έννοια της συλλογικής πολιτικής ευθύνης. Υπάρχει και ατομική ευθύνη, υπάρχει και ιεράρχηση της πολιτικής ευθύνης. Δεν μπορεί σ' αυτή τη χώρα για όλα να είναι υπεύθυνοι οι Υπουργοί της. Ο υπερπληθωρισμός των φωνών που ζητούν παραιτήσεις κάθε φορά που ανακύπτει πρόβλημα δυσλειτουργίας του κρατικού μηχανισμού, από τη μία ακυρώνει την πολιτική βαρύτητα του αιτήματος, και από την άλλη εθίζει τους πολίτες στη διάχυση των ευθυνών. Όταν σε μια χώρα 11 εκατομμυρίων κατοίκων για όλα είναι υπεύθυνο είτε το απρόσωπο κράτος, είτε 15 Υπουργοί, τότε καταλήγουμε σε μια κοινωνία συλλογικής ανευθυνότητας. Όπου κανείς δεν είναι υπεύθυνος για τις πράξεις ή τις παραλείψεις του και επιδιδώμαστε συνεχώς στο κυνήγι του «τρίτου υπεύθυνου». Γιατί στο κράτος αυξημένων δυνατοτήτων που όλοι επιθυμούμε, απαιτείται και μια κοινωνία πολιτών, που να έχει αναπτυγμένο το αίσθημα της υπευθυνότητας, και δεν κρύβεται πίσω από τη μετατόπιση των ευθυνών.

Σκέψη 9η

Η πολιτική των αριθμών δεν ικανοποιεί την πλειονότητα των πολιτών. Στη λογική της διαχείρισης απαντάμε με την επιστροφή στην πολιτική. Η λογική ότι η τύχη των Κυβερνήσεων της Δύσης κρίνεται από την οικονομία (it's the economy stupid) παρέρχεται. Σήμερα όλο και περισσότερο οι εκλογές κρίνονται από θέματα προσωπικής και συλλογικής ασφάλειας. Το 2020, όταν η σύγκλιση και στην Ελλάδα, θα είναι, ελπίζουμε, γεγονός, οι εκλογές θα κρίνονται από τις πολιτικές για την ποιότητα ζωής. Τί θέλουμε και τί αντιλαμβάνομαστε καλύτερα; Πολιτικές για τη Ευrostat, ή πολιτικές για μια καλύτερη ζωή; Σε μια εποχή που η εισοδηματική πρόοδος γίνεται αντιληπτή σχεδόν μόνο με προσωπικούς όρους, όσο και να βελτιώνονται οι μακροοικονομικοί δείκτες, οι ανάγκες θα υπολείπονται των προσδοκιών των πολιτών, αν δεν αλλάξει και ο δικός τους και ο δικός μας τρόπος σκέψης.

Μελέτες σε όλες τις προηγμένες χώρες της Δύσης απέδειξαν ότι η αύξηση του κατά κεφαλήν εισοδήματος -από το σημείο που έχουν καλυφθεί βασικές βιοποριστικές ανάγκες και μετά- δεν οδηγεί σε αύξηση του βαθμού ικανοποίησης από τη ζωή. Ο άνθρωπος δεν γίνεται απαραίτητα πιο ευτυχιμένος, όταν γίνεται πιο πλούσιος. Όταν επιτευχθεί ο στόχος της οικονομικής σύγκλισης δεν σημαίνει ότι οι Έλληνες θα αισθάνονται καλύτερα. Η αύξηση του ΑΕΠ δεν σημαίνει κατ' ανάγκη και βελτίωση της ποιότητας ζωής. Η πιο σύγχρονη τάση στην πολιτική επιστήμη ζητάει ένα νέο, πιο ολιστικό κριτήριο, τον δείκτη αυθεντικής προόδου (General Well Being Index).

Γιατί; Η σημερινή κοινωνία διακρίνεται από τρία χαρακτηριστικά: την εξατομίκευση των συμπεριφορών, τον εθισμό στην υπερκατανάλωση και τις πολλαπλές επιλογές. Αυτές οι 3 παράμετροι αλλοιώνουν τη συμπεριφορά του πολίτη, που προσπαθεί σε πολύ λίγο χρόνο να κερδίσει πολλά χρήματα, ή να αποκτήσει πάρα πολλά αγαθά, καταβάλλοντας την ελάχιστη δυνατή προσπάθεια. Το «Σύνδρομο της Δυναστείας» σε κάνει να μην είσαι ικανοποιημένος από τη ζωή σου, όταν έχεις μάθει να τη μετράς μόνο

μέσα από τα υλικά αγαθά, μέσα από τη ζωή των άλλων. Ποιά είναι ή απάντηση της πολιτικής σε αυτό το πρόβλημα; Η επιστροφή στο Αριστοτελικό πρότυπο, η ισορροπία ανάμεσα στην καριέρα, την προσωπική/οικογενειακή ζωή και τον ποιοτικό χρόνο για τον εαυτό μας. Γι' αυτό είναι αναγκαία η αλλαγή νοοτροπίας, η αλλαγή στάσης ζωής. Η συζήτηση γι' αυτή τη νέα οπτική είναι ουσιαστικό μέρος του διαλόγου για την Ελλάδα του 2020.

Σκέψη 10η

Και επειδή οι ιδέες, όσο καλές και αν ακούγονται δεν υλοποιούνται χωρίς οργανωτικό σχήμα, προτείνουμε τη σύσταση ενός Task Force, της «Ομάδας 2020», που θα μπορεί να σκεφτεί και να δράσει οριζόντια. Να ενώσει ερευνητικές και μελετητικές δυνάμεις και να συνθέσει στρατηγικούς στόχους, που αυτή τη στιγμή δεν υπηρετούν ένα ενιαίο πλάνο δράσης. Να είναι σε θέση να προτείνει τρόπους σύνδεσης των στρατηγικών σχεδίων με τις ανάγκες και τις επιταγές των πολιτών.

Στην «Ομάδα 2020» θα καταθέτουν τις απόψεις τους τα πιο φωτεινά μυστά της εποχής μας – Έλληνες και ξένοι – δημιουργώντας μια Τράπεζα Ιδεών με κεφάλαιο ιδέες και λύσεις που έχει ανάγκη ο Τόπος μας για να πάει μπροστά.

Το ερώτημα είναι αν θα είμαστε ιχνηλάτες της νέας εποχής ή οπισθοφύλακες του παρελθόντος. Η απάντηση στο τι θέλουμε είναι προφανής. Ο τρόπος να το πετύχουμε είναι το ζητούμενο. Η ώρα είναι τώρα._

Το μοντέλο
συμπεριφοράς

εκλογικής
της νέας δεκαετίας

[Ιούνιος 2003]

Η χώρα μας έχει μπει σε μια παρατεταμένη προεκλογική περίοδο κατά την οποία τόσο οι διαμορφωτές της κοινής γνώμης, όσο και το εκλογικό σώμα, βομβαρδίζονται από ένα καταγιστικό αριθμό δημοσκοπήσεων. Ο Σιμόν Πέρεζ έλεγε ότι «τα γκάλοπ είναι σαν τα γαλλικά αρώματα. Όταν είναι καλά πρέπει να τα απολαμβάνεις, αλλά να μην τα καταπίνεις». Η συμβουλή είναι σωστή, όπως επίσης χρήσιμο είναι το αρχαίο ελληνικό ρητό «μηδένα προ του τέλους μακάριζε». Κι αυτό γιατί στις σύγχρονες εκλογικές αναμετρήσεις ένα είναι σίγουρο: κανείς δεν μπορεί να επαναπαυτεί στα αποτελέσματα των δημοσκοπήσεων.

Τα στελέχη των κομματικών επιτελείων οφείλουν να προβληματίζονται έντονα ακόμα κι όταν οι μετρήσεις τους φέρνουν να προηγούνται με μεγάλες διαφορές. Γνωρίζουν πολύ καλά ότι διαφορές «ασφαλείας» σήμερα δεν υπάρχουν. Οι αστάθμητοι παράγοντες των εκλογών υπερτερούν των σταθερών, δυσκολεύουν το έργο των ειδικών και κάνουν τις εκλογικές αναμετρήσεις ολοένα και πιο απρόβλεπτες. Τα θρίλερ των τελευταίων εθνικών εκλογών στη χώρα μας (Απρίλιος 2000) και των Προεδρικών Εκλογών στις ΗΠΑ (Νοέμβριος 2000), σκιαγραφούν τη νέα πραγματικότητα. Το ερώτημα που εύλογα προκύπτει είναι: «εκλογικές αναμετρήσεις που κρίθηκαν για 1 μόλις μονάδα στην Ελλάδα ή για 1.000 ψήφους επί συνόλου 120.000.000 ψηφοφόρων στην Αμερική, είναι συγκυριακά φαινόμενα ή ενδέχεται να επαναληφθούν;».

Η απάντησή εξαρτάται από τη δυνατότητα πρόβλεψης της έκβασης μιας εκλογικής μάχης, η οποία με τη σειρά της εξαρτάται από το πόσο ακριβές είναι το μοντέλο εκλογικής συμπεριφοράς που χρησιμοποιούν οι εκλογολόγοι στις αναλύσεις τους.

Σκοπός του συγκεκριμένου άρθρου είναι να συγκρίνει το σημερινό εκλογικό τοπίο με αυτό του παρελθόντος, να εντοπίσει τους άγνωστους συντελεστές διαμόρφωσης του αποτελέσματος και να κωδικοποιήσει τους άξονες του νέου μοντέλου εκλογικής συμπεριφοράς. Όσο μεγαλύτερη είναι η προσέγγιση της πραγματικότητας, τόσο πιο επιτυχείς είναι και οι εκλογικές προβλέψεις.

Στις σύγχρονες εκλογικές αναμετρήσεις συγκρούονται μαζί με τα κόμματα, και δύο διαφορετικές σχολές πολιτικής σκέψης. Η «παραδοσιακή σχολή» υποστηρίζει ότι τα εκλογικά αποτελέσματα έχουν διαμορφωθεί πολύ πριν από την έναρξη της προεκλογικής καμπάνιας από μακροπολιτικούς παράγοντες, ενώ οι οπαδοί της «μοντέρνας σχολής» ισχυρίζονται ότι είναι οι προεκλογικές εκστρατείες αυτές που βγάζουν τις κυβερνήσεις.

Πιο σωστή θέση είναι η σύνθεση των δύο προαναφερθέντων απόψεων. Η πολιτική αντιπαράθεση στις «μεσοεκλογικές περιόδους» παίζει όντως σημαντικό ρόλο, αλλά η σπουδαιότητά της φθίνει συνεχώς και αν το προβάδισμα του ενός κόμματος δεν είναι πολύ μεγάλο, οι σύγχρονες εκστρατείες είναι ικανές να το ανατρέψουν εις βάρος του άλλου.

Σε ένα πολιτικό σκηνικό, όπως το σημερινό στην Ελλάδα, η διαφορά ανάμεσα στα δύο μεγάλα κόμματα μπορεί να βρίσκεται στις 5-6 μονάδες, αλλά ουδείς μπορεί να εγγυηθεί ότι έχει διασφαλίσει την εκλογική νίκη. Για να συμβεί κάτι τέτοιο, θα πρέπει το προβάδισμα αυτό όχι μόνο να είναι σταθερά υψηλό καθόλη τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου, αλλά να έχει ξεπεράσει τις 8 μονάδες κατά την ημερομηνία έναρξης των εκλογών. Δανειζόμενοι έναν όρο από το δημοφιλές στη χώρα μας άθλημα του μπάσκετ, θα λέγαμε ότι τα κόμματα μεταξύ δύο εκλογών αγωνίζονται σε ένα επίπονο πρωτάθλημα για να αποκτήσουν «πλεονέκτημα έδρας» στα εκλογικά “play offs”. Δηλαδή, αγωνίζονται για ένα στοιχειώδες προβάδισμα, το οποίο θα συνοδευτεί από μία καλή καμπάνια-«απόδοση» στο τέλος της «σεζόν»-τετραετίας, φέρνει το πολυπόθητο «πρωτάθλημα»-νίκη. Αλλά αφενός η εκλογική και αφετέρου η πολιτική ιστορία έχουν αποδείξει ότι τα «αβαντάζ έδρας» υπάρχουν για να ανατρέπονται. Ιδιαίτερα όσον αφορά ρευστά πολιτικά σκηνικά, όπου ο δρόμος προς τις κάλπες θυμίζει τοπίο στην ομίχλη και στρώνεται επάνω στην κινούμενη άμμο της αδιευκρίνιστης-κυμαινόμενης ψήφου, η οποία με ένα ποσοστό κοντά στο 20% αναδεικνύεται σε καθοριστικό ρυθμιστικό παράγοντα των εξελίξεων.

Κοινός παρανομαστής της μετάλλαξης του εκλογικού σώματος είναι το γεγονός ότι (Α) φθίνουν ολοένα και περισσότερο τα παραδοσιακά κριτή-

ρια καθορισμού της εκλογικής συμπεριφοράς των ψηφοφόρων και (B) έχουν διαφοροποιηθεί σημαντικά σε σχέση με τις αρχές της δεκαετίας του '90 οι ποιοτικές συνθέσεις των δύο κομμάτων εξουσίας, παρότι ο δικομματισμός ανθίσταται και φαίνεται ότι ισχυροποιείται ακόμη περισσότερο. Ήδη, το άθροισμα των ποσοστών ΠΑΣΟΚ και Ν.Δ. κυμαίνεται στο 70%, με προοπτικές υπέρβασης του 90% στις επόμενες εκλογές. Η μη κάθοδος της ΠΟΛΑΝ του Αντώνη Σαμαρά στις εκλογές του 2000, η πρόσφατη αποχώρηση των Φιλελευθέρων του Στέφανου Μάνου από την ενεργό πολιτική και η συνεχής συρρίκνωση του ΚΕΠ του Δημήτρη Αβραμόπουλου, δεν δημιουργούν αισιοδοξία για το μέλλον των μικρών κομμάτων, όταν μάλιστα αυτό γίνεται σε περίοδο που απέχει τουλάχιστον 2 χρόνια από την επόμενη εκλογική αναμέτρηση.

Αξίζει βέβαια να σημειωθεί, ενώ ΠΑΣΟΚ και ΝΔ ισοδυναμούν σε ποσοστά της τάξης του 35-36% την τελευταία 5ετία, (με τη βάση εκκίνησης της ΝΔ να είναι σήμερα ελαφρά υψηλότερη κατά 2-3 μονάδες), από το 1990 μέχρι σήμερα η ποιοτική σύνθεση των κομμάτων, η κοινωνικοοικονομική και γεωγραφική διαστρωμάτωσή τους, έχει αντιστραφεί σε τέτοιο βαθμό που να μπορούμε να μιλάμε πλέον με ασφάλεια για 2 Ελλάδες. Το ΠΑΣΟΚ κυριαρχεί στα μεγάλα αστικά κέντρα, τις μεσαίες ηλικίες (30-45) και τους υπάλληλους του ευρύτερου δημόσιου τομέα, ενώ η Ν.Δ. υπερτερεί στην περιφέρεια, τις νεότερες αλλά και τις μεγαλύτερες ηλικίες, καθώς και τις ευαίσθητες κοινωνικά ομάδες. Με άλλα λόγια, η ραχοκοκαλιά των κομμάτων όχι μόνο άλλαξε, αλλά μεταλλάχθηκε σε ένα πολιτικό «face off», όπου το ένα κόμμα «φοράει» πλέον το πρόσωπο του άλλου.

(A) Τα 4 κριτήρια τα οποία παραδοσιακά καθόριζαν την εκλογική συμπεριφορά των πολιτών δηλαδή,

- i. η κομματική ταύτιση,
- ii. η ιδεολογική τοποθέτηση
- iii. η κοινωνική θέση, και
- iv. η οικονομική κατάσταση

αποδυναμώθηκαν σημαντικά τα τελευταία δέκα χρόνια. Σε αυτό συνετέλεσαν τόσο οι κοσμογονικές εξελίξεις σε διεθνές επίπεδο, όπως η κατάρρευση του Ανατολικού Μπλοκ και η παγκοσμιοποίηση των αγορών, όσο και οι επακόλουθες εξελίξεις στο εσωτερικό, όπως η χωρίς ιστορικό προηγούμενο κυβερνητική συνεργασία Αριστεράς-Δεξιάς με την οποία έκλεισε η δεκαετία του '80 και συνεχίστηκε με την Οικουμενική Κυβέρνηση του 1990. Δεν ήταν λοιπόν παράλογο να κλείσει η δεκαετία με τα δύο κόμματα εξουσίας, να συμφωνούν στους βασικούς προσανατολισμούς της χώρας (Ευρωπαϊκή Πορεία, ΟΝΕ, αποκρατικοποιήσεις, Ελληνοτουρκική προσέγγιση κ.ά.).

Σε αυτή τη σύγκλιση έπαιξαν επίσης σημαντικό ρόλο α) η απελευθέρωση των ΜΜΕ, β) η βιολογική φθορά των μεγάλων πολιτικών προσωπικοτήτων της Μεταπολίτευσης (Παπανδρέου, Μητσοτάκης, Φλωράκης) και γ) η σταδιακή εξάλειψη των μεγάλων κοινωνικών και οικονομικών ανισοτήτων, που χώριζε τον κόσμο σε προνομιούχους και μη. Σήμερα ανεξάρτητα από το γεγονός της εκ νέου ανάπτυξης έντονων φαινομένων κοινωνικής ανισότητας, ένα πλειοψηφικό κομμάτι του ελληνικού πληθυσμού αισθάνεται ότι υπάρχουν ευκαιρίες ατομικής καταξίωσης, αποδέχεται το φιλελεύθερο μοντέλο ανάπτυξης, πιστεύει στον περιορισμό του κράτους και την ελευθερία της αγοράς.

Για την πληρότητα της ανάλυσής μας, οφείλουμε να σταθούμε σε μερικά ενδιαφέροντα στοιχεία που αφορούν τους αναποφάσιστους ψηφοφόρους μια και αυτοί κρίνουν πλέον τα αποτελέσματα των εκλογών. Ομάδες όπως οι νέοι, οι πτυχιούχοι ανωτέρων και ανωτάτων σχολών και οι κάτοικοι των αστικών κέντρων, παρουσιάζουν μειούμενη κομματική ταύτιση, γεγονός που εντείνει τη διακομματική κινητικότητα. Το ίδιο συμβαίνει επίσης και με την ιδεολογική τους τοποθέτηση, η οποία με την άμβλυση των διαφορών μεταξύ των 2 κομμάτων εξουσίας, έχει γίνει ποιο συγκεχυμένη και παίζει ολοένα και μικρότερο ρόλο στην τελική τους επιλογή. Μπορεί δηλαδή να αυτοτοποθετούνται ιδεολογικά ή αξιακά στην Αριστερά και να ψηφίζουν Δεξιά. Τέλος, ασταθή πολιτική συμπεριφορά προκαλεί και η οικονομική κατάσταση μιας σημαντικής μερίδας των δυναμικών οικονομικά και ηλικιακά στρωμάτων της χώρας (ηλικίες 30-45), η οποία

συμμετείχε στη χρηματιστηριακή εφορία της περιόδου 1997-1999, και σήμερα φαίνεται να πλήττεται βίαια είτε άμεσα, είτε έμμεσα -ψυχολογικά- από την παρατεταμένη κρίση της Σοφοκλέους.

Όλοι οι παρακάτω παράγοντες συντείνουν στην ισχυροποίηση νέων παραμέτρων εκλογικής συμπεριφοράς.

i. Η ψήφος παρόρμησης (impulsive voting), η οποία βασίζεται στις εντυπώσεις που σχηματίζουν οι ψηφοφόροι από τις εικόνες (κυρίως τηλεοπτικές) της προεκλογικής καμπάνιας (το κριτήριο αυτό αφορά κυρίως τους νέους ψηφοφόρους).

ii. Η επιλογή της τελευταίας στιγμής (last minutes voting). Με βάση τα exit polls των δύο τελευταίων εκλογικών αναμετρήσεων, υπολογίζεται ότι 7-8% του εκλογικού σώματος, περίπου 500.000 ψηφοφόροι, κάνουν την τελική τους επιλογή κυριολεκτικά μέσα στο παραβάν του εκλογικού κέντρου. Ο χρόνος τελικής επιλογής είναι αντιστρόφως ανάλογος τόσο της ηλικίας του ψηφοφόρου (όσο πιο νέος, τόσο πιο κοντά στην κάλπη αποφασίζει), όσο και της κομματικής τοποθέτησής του (όσο πιο μικρό το κόμμα που σπηρίζει, τόσο πιο αργά κάνει την τελική επιλογή).

iii. Η αποϊδεολογικοποιημένη επιλογή, η οποία βασίζεται σε κριτήρια που δεν έχουν πλέον σχέση με την παραδοσιακή ιδεολογική ταύτιση και κομματική πειθαρχία προηγούμενων γενεών.

iv. Η θεματική επιλογή (issue voting), η οποία διαμορφώνεται από κριτήρια που κυριαρχούν στη θεματολογία των ΜΜΕ και όχι απαραίτητα από τη θεματολογία που προσπαθούν να επιβάλλουν τα κόμματα την περίοδο των εκλογών (agenda setting). Για παράδειγμα, η ανεργία, η παιδεία, η υγεία και η εγκληματικότητα, ή αλλιώς τα «προβλήματα της καθημερινότητας», κυριάρχησαν στις εκλογές του 2000, εξοστρακίζοντας από την εκλογική ατζέντα θέματα όπως η ΟΝΕ, γιατί συνέπιπταν με τα κοινωνικά θέματα που αποτελούσαν το «κύριο μενού» των τηλεοπτικών δελτίων ειδήσεων, τα οποία αποτελούν πλέον τον ισχυρότερο διαμορφωτή της κοινής γνώμης.

Τέτοιου τύπου θέματα «χαμηλής πολιτικής» επηρεάζουν κυρίως το γυναικείο πληθυσμό, που αποτελεί ένα από τα πιο εύπλαστα τμήματα του εκλογικού σώματος. Είναι χαρακτηριστικό και δεν πρέπει να υποτιμάται το γεγονός, ότι παρά την κρίση που προκάλεσε το τρομοκρατικό χτύπημα της 11ης Σεπτεμβρίου στις ΗΠΑ και τον επακόλουθο πόλεμο στο Αφγανιστάν, η προσοχή της κοινής γνώμης μετά από μια σύντομη περίοδο μερικών ημερών, οπότε και εγκλωβίστηκε από τον καταϊγισμό των διεθνών ειδήσεων, στράφηκε στις παραδοσιακές της επιλογές, τα reality shows και το ποδόσφαιρο. Δεν είναι τυχαίο ότι περίπου 3.000.000 συμπολίτες μας παρακολουθούν στη βραδινή ζώνη υψηλής ακροαματικότητας Big Brother και Champions League, αριθμός που είναι τέσσερις φορές μεγαλύτερος από το άθροισμα των πολιτικών talk shows της ημέρας!

Τέλος, ένα ακόμη σημαντικό στοιχείο είναι ότι το ποσοστό των πολιτών που «δε νοιώθει απολύτως βέβαιο τι θα ψηφίσει», είναι υπερδιπλάσιο του ποσοστού των πολιτών που δηλώνουν «αναποφάσιστοι». Αυτό τί σημαίνει; Ότι εκτός από τους παραδοσιακούς «αμφιταλαντευόμενους», υπάρχουν άλλοι τόσοι «ευάλωτοι», δηλαδή ψηφοφόροι που κατά τη διάρκεια της καμπάνιας υπάρχει σοβαρό ενδεχόμενο να αλλάξουν κομματική προτίμηση. Το ποσοστό αυτό είναι ακόμα ένα αποδεικτικό μιας αυξημένης ρευστότητας στη δυναμική της εκλογικής συμπεριφοράς.

(B) Κριτήρια ψήφου τόσο διαφορετικά από αυτά των αρχών της προηγούμενης δεκαετίας, κάνουν επιτακτική τη διερεύνηση του δεύτερου παρανομαστή εκλογικής συμπεριφοράς, την «ποιοτική μετάλλαξη» των ψηφοφόρων. Μια μετάλλαξη, η οποία σε συνδυασμό με τη φθίνουσα πορεία των παραδοσιακών κριτηρίων ψήφου, οδηγεί τα παραδοσιακά μοντέλα ανάλυσης σε απορύθμιση. Σε αυτό το νέο σύστημα εμφανίζονται πέντε ομάδες ψηφοφόρων, από τη στάση των οποίων εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό το εκάστοτε εκλογικό αποτέλεσμα:

1. Οι Συντηρητικοί του Σημίτη: Αυτοί αποτελούνται από δύο μεγάλες ομάδες:

α) παραδοσιακούς ψηφοφόρους με φιλελεύθερες αντιλήψεις (40-55 ετών), οι οποίοι ανδρώθηκαν πολιτικά τη δεκαετία του '80 και μέχρι το 1993-94 στήριζαν τη Νέα Δημοκρατία. Είναι ψηφοφόροι μεγάλης πολιτικής αξίας, οι οποίοι μετρούν διπλά, αφού πρώτον μετακινούνται μεταξύ των δύο μεγάλων κομμάτων και δεύτερον παράγουν πολλαπλασιαστικά πολιτικά αποτελέσματα. Η άνοδος Σημίτη στην εξουσία και η στροφή Έβερτ στη «λαϊκή δεξιά», τους δημιούργησε ιδεολογικό άλλοθι προσχώρησης στο «εκσυγχρονισμένο» ΠΑΣΟΚ. Στη σταδιακή αποξένωσή τους από τη Ν.Δ. συνετέλεσε και η απομάκρυνση αμιγώς φιλελεύθερων στελεχών, όπως ο Ανδρέας Ανδριανόπουλος και ο Στέφανος Μάνος. Πιστεύουν ότι «το μοντέλο Σημίτη» αποτελεί μια καλύτερη εγγύηση για τη διαχείριση της οικονομίας της χώρας.

β) Είναι επίσης νέοι, ευκατάστατοι ψηφοφόροι, κάτοικοι αστικών κέντρων (25-34 ετών), τα «ανερχόμενα μεσοαστικά στρώματα», όπως τα αποκαλεί ο κ. Σημίτης, τα οποία έχουν ένα δυναμισμό και παρά το γεγονός ότι προέρχονται από συντηρητικές οικογένειες ή έχουν συντηρητικές αξίες, στηρίζουν τον Πρωθυπουργό προσωπικά, διαχωρίζοντάς τον από το ΠΑΣΟΚ. Και οι δύο ομάδες έχουν κεφαλαιοποιήσει οικονομικά τη στήριξη της Κυβέρνησης Σημίτη σε ένα μεγάλο βαθμό με τα κέρδη που αποκόμισαν από το Χρηματιστήριο την τριετία '97-'99 και έχουν ταυτίσει την πολιτική τους επιλογή με την οικονομική τους κατάσταση. Και στις δύο ομάδες των «Συντηρητικών του Σημίτη» είναι εμφανή τα σημάδια της απογοήτευσης από την πορεία της Οικονομίας τα τελευταία 2 χρόνια. Γι' αυτό και είναι πλέον επιφυλακτικοί απέναντι στην Κυβέρνηση. Η ΝΔ δεν τους πείθει ακόμα απόλυτα, αλλά είναι δεκτικοί στα μηνύματα αλλαγής που εκπέμπει. Η επιστροφή του Γιώργου Σουφλιά ενδέχεται να συμβολίζει και μία πιο ευνοϊκή στάση κάποιων εξ αυτών προς τη ΝΔ.

2. Οι Σιωπηλοί Νεοδημοκράτες: Σε περιόδους παρατεταμένης παραμονής ενός κόμματος στην εξουσία, παρατηρείται το φαινόμενο ψηφοφόροι που ανήκουν στο χώρο της αντιπολίτευσης να είναι ιδιαίτερα επιφυλακτικοί στην εκδήλωση της πολιτικής τους προτίμησης. Έτσι, γίνεται ιδιαίτερα δύσκολος ο «εντοπισμός» τους από τους ερευνητές και δεν είναι σπάνιο το φαινόμενο στα δείγματα των μετρήσεων που διεξάγονται -ιδιαίτερα σε

προεκλογικές περιόδους- οι «σιωπηλοί ψηφοφόροι» να «εξαφανίζονται» και να υποεκπροσωπούνται στα δείγματα. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να γίνονται αναγωγές αυξημένου ρίσκου και πολλές φορές «χαμηλώνουν» τα ποσοστά του κόμματος που υποστηρίζουν. Κάτι τέτοιο για παράδειγμα, συνέβη με τους ψηφοφόρους του ΔΗΚΚΙ στις τελευταίες εκλογές, οι οποίοι με τη σιωπή τους μπέρδεψαν τους αναλυτές των exit polls.

Ένα τέτοιο φαινόμενο οδήγησε στην αποτυχία των δημοσκοπήσεων τη «Μαύρη Τετάρτη» του 1992 στη Μεγάλη Βρετανία, όταν όλες οι εταιρείες μετρήσεων έπεσαν έξω προβλέποντας νίκη των Εργατικών, τους οποίους τελικά κέρδισαν οι Συντηρητικοί με 8 μονάδες διαφορά.

3. Οι Αριστεροί Φιλεξουσιαστές: Προέρχονται κυρίως από τον ΣΥΝ και το ΔΗΚΚΙ, κόμματα που αυτή τη στιγμή έχουν μία ιδιαίτερα χαλαρή εκλογική βάση. Αρκετές φορές στο παρελθόν η Αριστερά έχει λειτουργήσει ως εκλογική εφεδρεία του ΠΑΣΟΚ. Αυτό συμβαίνει στο μεν Συνασπισμό ως θετική δράση, αποτέλεσμα της επιθυμίας συμμετοχής στη διακυβέρνηση (περίπτωση Βούγια), στο δε ΔΗΚΚΙ ως άμυνα σε πιθανή «νίκη της Δεξιάς», γεγονός που ενεργοποιεί τα «αντιδεξιά αντανακλαστικά» κάποιων εκ των ψηφοφόρων του, οι οποίοι εξακολουθούν να αισθάνονται ένα δέος απέναντι στο ΠΑΣΟΚ και έναν αδικαιολόγητο -παυλοφικό φόβο για τη ΝΔ.

Αν η προσέγγιση ΣΥΝ-ΔΗΚΚΙ -λειτουργήσει και πρώτο τεστ θα αποτελέσουν οι Δημοτικές - Νομαρχιακές Εκλογές- τότε οι Αριστεροί ψηφοφόροι μπορεί να ικανοποιηθούν από την ισχυροποίηση της παρουσίας τους και να μην παρασυρθούν από τα διλήμματα που μετ' επιτάσεως θα θέτει το ΠΑΣΟΚ μέχρι τις εκλογές.

Αν κάτι τέτοιο συμβεί, τότε ο ΠΑΣΟΚ κινδυνεύει να υποστεί αμφίπλευρη φθορά, τόσο από δεξιά, όσο και από τα αριστερά. Απ' την άλλη πλευρά, η Νέα Δημοκρατία ακόμα και σε περίπτωση που κερδίσει το «Κεντροδεξιό στοιχείο», κινδυνεύει να χάσει τις εκλογές αν καταρρεύσει το νέο «αριστερό μέτωπο», παρότι θα έχει μεγιστοποιήσει τη διεξόδου της στο Μεσαίο Χώρο.

4. Οι Νέοι Ψηφοφόροι (18-25): Οι ηλικίες αυτές είναι ιδιαίτερα δύσκολες στην προσέγγισή τους, ιδίως από τα κόμματα εξουσίας. Δεν ταυτίζονται εύκολα με κάποιο κόμμα, αλλά πλέον είναι πιο κοντά σε ένα φιλελευθερισμό με συντηρητικές αποχρώσεις. Σε πλήρη αντιστροφή με τους ομολόγους τους της περασμένης δεκαετίας, ο ένας στους τρεις νέους σήμερα αυτοκαταρτίζεται δεξιός ή κεντροδεξιός. Στις τελευταίες εκλογές προμοδότησαν ισόποσα τα δύο μεγάλα κόμματα (~40% για ΠΑΣΟΚ και ΝΔ) και το σπουδαιότερο αποτελούν το μεγαλύτερο ποσοστό (~40%) των αναποφάσιστων ψηφοφόρων. Αντιτίθενται στην παραδοσιακή πελατειακή πολιτική του μεγάλου κράτους, προσδοκούν να κάνουν καριέρα σε μια νέα ελεύθερη οικονομία, εκτιμούν την προσωπική τους ελευθερία και υιοθετούν παραδοσιακές κοινωνικές αξίες, όπως η οικογένεια. Αποτελούν ένα πολύτιμο κεφάλαιο για την κοινωνία στο σύνολό της, αλλά και για την ανανέωση της εκλογικής σύνθεσης των κομμάτων. Τα τελευταία χρόνια έρχονται ολοένα και πιο κοντά στη ΝΔ. Εκφράστηκαν θετικά για τη μοντέρνα αισθητική της τελευταίας προεκλογικής καμπάνιας της ΝΔ, η οποία μίλησε στη δική τους γλώσσα με τους δικούς τους κώδικες.

5. Αθηναίες Μητέρες (28 - 35 ετών): Θα μπορούσαμε να πούμε ότι οι τελευταίες εκλογές χάθηκαν για τη ΝΔ ακριβώς στις νέες αυτές γυναίκες, συνήθως μητέρες με ένα παιδί, κατοίκους κυρίως της Β΄ Αθηνών. Σε αυτό το συγκεκριμένο τμήμα του εκλογικού σώματος, οι διαφορές υπέρ του ΠΑΣΟΚ ήταν τέτοιες, ώστε μπορούμε να ισχυριστούμε ότι ο κ. Σημίτης τους χρωστάει την τελευταία νίκη του. Είτε κατοικούν στα Βόρεια, είτε στα Δυτικά, είτε στα Νότια προάστια, φαίνεται να έχουν μια ιδιαίτερη προτίμηση στο κυβερνών κόμμα χωρίς να ταυτίζονται ιδεολογικά μαζί του. Ο εμπλουτισμός των ψηφοδελτίων της ΝΔ στη Β΄ Αθηνών σε συνδυασμό με την προσέγγιση θεμάτων ποιότητας ζωής, ίσως να έδινε μια απάντηση στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι «νέες μητέρες της Αθήνας» και ταυτόχρονα μία απάντηση στην κυριαρχία του ΠΑΣΟΚ στο Λεκανοπέδιο.

Έχοντας κατά νου το νέο μοντέλο εκλογικής συμπεριφοράς που αναλύσαμε, το κρίσιμο ερώτημα είναι πώς θα συμπεριφερθούν στο επόμενο διάστημα οι παραπάνω ομάδες-κλειδιά και τί επίδραση θα έχουν οι προ-

σπάθειες των κομμάτων να τους επηρεάσουν.

Αν η Νέα Δημοκρατία στοχεύσει και κωδικοποιήσει τον πολιτικό της λόγο, πολιτευθεί με βάση τα τρία «Σ», συνέπεια, σύνεση και σοβαρότητα και επαναλάβει στον προεκλογικό της αγώνα τις επικοινωνιακές καινοτομίες του 2000, τότε μπορεί, να διατηρήσει τη φορά των γεγονότων προς όφελός της, να ισχυροποιήσει το ηθικό των «Σιωπηλών Νεοδημοκρατών» και να επαναπατρίσει μέρος των «Συντηρητικών του Σημίτη», δημιουργώντας πλειοψηφία νίκης.

Αν το ΠΑΣΟΚ περιορίσει την ελκτική δύναμη της Αριστεράς και διατηρήσει τη ζώνη ελεύθερων ανταλλαγών του με τους ψηφοφόρους του ΣΥΝ και του ΔΗΚΚΙ θα διατηρεί ζωντανές τις ελπίδες του να επανακάμψει.

Όποιες και αν είναι οι εξελίξεις, αυτά τα υπόγεια ρεύματα και η προσπάθεια τιθάσευσής τους, υπόσχονται ότι οι επόμενες εκλογές θα είναι μια ακόμη συναρπαστική πολιτική μάχη...

Η δυναμική στρατηγική
ενός σύγχρονου κόμματος

Σχεδιάζουμε μεθοδικά το μέλλον

Σήμερα, γιορτάζουμε τα 30 χρόνια της Δημοκρατίας, μαζί με τα 30 χρόνια της Νέας Δημοκρατίας μας. Σήμερα, σε μια ημέρα με ιδιαίτερα ισχυρούς ιστορικούς συμβολισμούς, θα ήθελα να σας μιλήσω όχι μόνο για το παρόν, αλλά κυρίως για το μέλλον. Για την πολιτική σημασία του Συνεδρίου μας. Για την στρατηγική της Νέας Διακυβέρνησης, για το άνοιγμα των Νέων Δρόμων, για τη χάραξη της Νέας Πολιτικής, για τη δημιουργία της Νέας Ελλάδας. Σήμερα, στο 6ο Τακτικό Συνέδριο της ΝΔ θέτουμε τα θεμέλια για την Ελλάδα του 2010 με ορίζοντα το 2020. Κοιτάμε στο μέλλον με αίσθημα ευθύνης, σιγουριάς, και αυτοπεποίθησης. Προχωράμε μπροστά. Σχεδιάζουμε, με αποφασιστικότητα και τόλμη. Μόνο με όραμα και τόλμη κατακτάται το μέλλον.

Κάθε μέρα είναι μία καινούρια μέρα στην πολιτική

Πεποίθηση μας είναι, ότι κάθε μέρα είναι μία καινούρια μέρα στην πολιτική. Δεν επαναπαυόμαστε από τη διπλή εκλογική νίκη της 7ης Μαρτίου και της 13ης Ιουνίου. Το 45% και η διαφορά των 10 μονάδων είναι γεγονότα ιστορικής σημασίας, αλλά δεν μας αρκούν. Θέλουμε κάθε ενέργεια, κάθε δραστηριότητα, κάθε πρωτοβουλία μας να είναι ένα ακόμη σημαντικό πολιτικό γεγονός. Η πολιτική από την κοινωνία για την κοινωνία. Αυτή είναι η πολιτική σημασία του 6ου Τακτικού Συνεδρίου. Στόχος μας είναι να ξανακάνουμε την πολιτική πρωταγωνιστή. Να κεντρίσουμε το ενδιαφέρον του πολίτη γιατί πολιτική είναι όλη μας η ζωή.

Με το Συνέδριο αυτό ανοίγουμε νέους δρόμους. Εγκαινιάζουμε τη νέα μας πολιτική. Το 6ο Συνέδριό μας είναι ένα γεγονός ανοιχτό στην κοινωνία, που οργάνωσε μια Παράταξη ανοιχτή σε όλο τον κόσμο.

Η πολιτική μας στο κέντρο της κοινωνίας

Οι πολίτες που μας εμπιστεύθηκαν σε δύο αλληπάλληλες εκλογικές ναυμετρήσεις, δικαίωσαν την Παράταξη και τον Πρωθυπουργό που διέθετε και όραμα και σχέδιο για το μέλλον. Εκφράζει τη νέα κοινωνική δυναμική. Συνδυάζουμε την οικονομική πρόοδο, με τη περιβαλλοντικά βιώσιμη και κοινωνικά ευαίσθητη ανάπτυξη. Δημιουργούμε μία κοινωνία αλληλεγγύης, νέας συλλογικότητας. Κοιτάμε το αύριο με αισιοδοξία. Κατακτούμε το μέλλον. Παράγουμε πολιτική με επίκεντρο τον άνθρωπο. Φέρνουμε τη ΝΔ στο κέντρο της κοινωνίας, στο σύγχρονο κοινωνικό κέντρο.

Φίλες και φίλοι, το χθες, μας γέμιζε μελαγχολία. Το σήμερα, μας γεμίζει αυτοπεποίθηση για τις νέες ευκαιρίες. Φέρνουμε την ελπίδα, μεταδίδουμε την αισιοδοξία, επικοινωνούμε ένα νέο πολιτικό πολιτισμό.

Νέος πολιτικός πολιτισμός

Στη χώρα μας πλέον επικρατούν πολιτικές αρχές, βασισμένες στις σύγχρονες ανάγκες των πολιτών και όχι μόνο στους στεγνούς οικονομικούς δείκτες. Εφαρμόζουμε μια πολιτική με επίκεντρο τον άνθρωπο, πολιτική με μφαση στα καθημερινά προβλήματα, πολιτική στο πλαίσιο ενός υρύτερου οράματος κοινωνικής ευημερίας και συνοχής.

Γι' αυτό και ο 21ος αιώνας ξεκινά πολιτικά στην Ελλάδα το 2004. Αρχίζει μια νέα ιστορική περίοδος, στην οποία προτάσσουμε μια πιο ουσιαστική πολιτική εκπροσώπηση των δημιουργικών ρευμάτων, την αρχή μιας Νέας Πολιτικής Εποχής. Η Ελλάδα με τη Νέα Διακυβέρνηση, αποκτά μια Νέα Δυναμική και αποδεικνύει, ακόμη και στους πλέον δύσπιστους, ότι η Χώρα μας μπορεί και υπερβαίνει το χθες.

Η εποχή της νέας διακυβέρνησης

Η εποχή της Νέας Διακυβέρνησης κατέρριψε ένα μύθο: ότι οι πολίτες εκλέγουν Κυβερνήσεις για να αποδοκιμάσουν τις προηγούμενες. Η Νέα Δημοκρατία πέτυχε ό,τι πρέπει να επιδιώκει κάθε σύγχρονο κόμμα. Να κατανοεί και να υμμετέχει στις σύγχρονες και κοινωνικές διεργασίες, να δημιουργεί και να ενισχύει πλατειές κοινωνικές συμμαχίες, κοινωνικές συμμαχίες σύνθεσης απόψεων και ιδεών.

Σκεπτόμαστε και πράττουμε θετικά. Σχεδιάζουμε, αισιοδοξούμε, εργαζόμαστε για το αύριο, για μια πιο δίκαιη κοινωνία. Δεν εφησυχάζουμε. Δεν θεωρούμε αυτονόητη καμία κοινωνική συμμαχία. Δεν μας πλημμυρίζει η αλαζονεία της επιτυχίας. Δεν υποτιμούμε κανέναν. Σεβόμαστε τους άλλους πολιτικούς σχηματισμούς. Την πλατειά κοινωνική συμμαχία που παλέψαμε χρόνια για να την συγκροτήσουμε, παλεύουμε καθημερινά να την παγιώσουμε και να τη διευρύνουμε. Ο καθημερινός μας αγώνας είναι ένας αγώνας εμπιστοσύνης, και ειλικρίνειας.

Νέα πολιτική με νέο κόμμα

Με τη Νέα Διακυβέρνηση καλούμαστε να αποδείξουμε, ότι δεν ασκούμε και δεν πρέπει να ασκήσουμε, μια πολιτική απλής διαχείρισης. Ασκούμε μια πολιτική ισχυρών και ευδιάκριτων επιλογών. Βάζουμε στόχους, θέτουμε ροτεραιότητες που αλλάζουν το πολιτικό, το οικονομικό και το κοινωνικό περιβάλλον στη χώρα μας. Αλλάζουν ακόμη και το ψυχολογικό περιβάλλον για τους Έλληνες πολίτες. Θέλουμε η ευφορία των ημερών να αποκτήσει διάρκεια στο χρόνο. Μέσα σε λίγους μήνες, προωθήσαμε ένα νέο τρόπο άσκησης της διακυβέρνησης.

Η Νέα Πολιτική που ασκεί η ΝΔ, επαναφέρει την προοπτική και τη δημιουργία ως βασικές αρχές της κοινωνικής ανέλιξης, και της ισόρροπης οικονομικής ανάπτυξης.

Η δική μας νέα πολιτική άποψη βασίζεται στα ενεργητικά ρήματα: Ακούμε, Συνθέτουμε, Σχεδιάζουμε, Συζητούμε, Αποφασίζουμε, Υλοποιούμε.

Με αυτή τη νέα πολιτική κερδίσαμε την εμπιστοσύνη των πολιτών. Αυτή την εμπιστοσύνη των πολιτών καλούμαστε να διευρύνουμε με τη δημιουργία ενός Νέου Κόμματος, μιας νέας Νέας Δημοκρατίας. Με συνέπεια, αποτελεσματικότητα, λύσεις στα προβλήματα, και βέβαια με συνέχιση του ανοίγματός μας στην κοινωνία. Ενός κόμματος μέσα στην κοινωνία. Ενός κόμματος που δεν συμβιβάζεται με το μέτριο. Μιας Παράταξης που η επιτυχία της προηγούμενης μέρας βάζει πιο ψηλά τον πήχη της προσπάθειας για την επόμενη μέρα.

Έχουμε στόχους και τους πετυχαίνουμε

Βασικές μας επιδιώξεις για το επόμενο διάστημα είναι:

- ο μόνιμος και ουσιαστικός διάλογος με την κοινωνία,
- η μετεξέλιξη ενός Νέου Δυναμικού Κόμματος, που βρίσκεται σε διαρκή και ανοικτή επαφή με τους πολίτες,
- η οργανωτική ευελιξία για την επίτευξη της αποτελεσματικότητας,
- η αποτελεσματική επίτευξη των προγραμματικών δεσμεύσεων μας, που έχει ως προϋπόθεση την ανεμπόδιση και αμφίδρομη επικοινωνία με την Κυβέρνηση σε θεσμικό επίπεδο,

Το σύγχρονο κόμμα

Το σύγχρονο κόμμα, η μοντέρνα Παράταξη του 21ου αιώνα, είναι ένας οργανισμός ανοιχτός στην κοινωνία, που αξιοποιεί το πλούσιο ανθρώπινο δυναμικό, το εκπαιδεύει πολιτικά και το εξοπλίζει με νέες τεχνολογίες για να κάνει πιο ουσιαστική, πιο άμεση την επικοινωνία με τους πολίτες, τις αγωνίες τους.

Ο νέος ρόλος του σύγχρονου κόμματος που σχεδιάζουμε, δεν μπορεί να υποκατασταθεί από αφηρημένες επικλήσεις της κοινωνίας των πολιτών. Η ζωντανή επαφή με τους ανθρώπους γύρω μας, οι διάλογοι και τα δίκτυα επικοινωνίας που χτίζουμε, ο συνεχής, πρόσωπο με πρόσωπο, διάλογος με το λαό εξακολουθεί και σήμερα, στην εποχή της εικόνας και της πληροφορικής, να είναι αναντικατάστατος.

Νέοι δρόμοι - νέα πολιτική

Η Νέα Δημοκρατία είναι εκφραστής του νέου δυναμικού κοινωνικού ρεύματος. Του ρεύματος της σύνθεσης, της δημιουργίας, της προοπτικής. Η Νέα Δημοκρατία ακούει, συνθέτει, σχεδιάζει και ταυτόχρονα προχωρά προστά και κατακτά το μέλλον.

Ανοίγουμε Νέους Δρόμους, δρόμους που μας οδηγούν με ασφάλεια στον 21ο αιώνα. Στη νέα, σύγχρονη Ελλάδα που ονειρευόμαστε. Χαράζουμε Νέα Πολιτική με τον άνθρωπο στο κέντρο της πολιτικής μας, και την Παράταξη στο επίκεντρο του πολιτικού συστήματος.

ΤΙΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΤΟΥ
ΤΙΣ
ΕΜΕΙΣ,

2010
ΔΙΑΜΟΡΦΩΝΟΥΜΕ
ΕΔΩ, ΤΩΡΑ, ΜΑΖΙ

Αγαπητέ Πρόεδρε, Νεοδημοκράτισσες και Νεοδημοκράτες, φίλες και φίλοι. Το τριήμερο αυτό ακούσαμε 90 και πλέον εξαιρετικούς ομιλητές που τοποθετήθηκαν σε 7 θεματικές ενότητες για το καταστατικό, την πορεία και τις πολιτικές της παράταξης. Σε αυτούς, πρέπει να προσθέσουμε και περισσότερο από 100 στελέχη πρώτης γραμμής που τοποθετήθηκαν στο πλαίσιο του προσυεδριακού διαλόγου.

Μια διαδικασία σημαντική, γόνιμη, δημιουργική. Με εσωκομματικό χαρακτήρα αλλά με μεγάλη απήχηση στην κοινωνία. Έχω την ευθύνη να σας μεταφέρω την κοινή συνισταμένη των τοποθετήσεων που έγιναν. Κοινή συνισταμένη είναι η ισχυρή θέληση για συνέχιση των αλλαγών και των μεταρρυθμίσεων.

Στο 6ο Συνέδριο βάλουμε μαζί τις 7 απαραίτητες προϋποθέσεις για την διαρκή ισχυροποίηση της Νέας Δημοκρατίας. Προϋποθέσεις που της δίνουν τη δυνατότητα να δημιουργήσει συνθήκες πολιτικής και ιδεολογικής υπεροχής. Αυτές είναι η αποδοχή της νέας αντίληψης του σύγχρονου κοινωνικού κέντρου, η υλοποίηση του προγράμματός μας, η προτεραιότητα στην κοινωνική πολιτική, στο κοινωνικό πρόσωπο της Νέας Δημοκρατίας και την κοινωνική ευαισθησία.

Θέλουμε πολιτικές με επίκεντρο τον άνθρωπο και όχι τους αριθμούς. Η συμφωνία για την παράλληλη λειτουργία κόμματος και κυβέρνησης με τεμνόμενους κύκλους, τη λογική της διαρκούς καμπάνιας και της δυναμικής επικοινωνίας. Η αλλαγή της νοοτροπίας ΠΑΣΟΚ. Και βέβαια η δύναμη του ίδιου του Κώστα του Καραμανλή, του καλύτερου πομπού του μηνύματός μας, του μεγαλύτερου πολλαπλασιαστή της δύναμης μας.

Οι στόχοι αυτοί ένας-ένας επιτυγχάνονται. Για αυτό είμαστε σίγουροι, είμαστε ιδιαίτερα αισιόδοξοι για την πορεία προς τις επόμενες εκλογές. Τώρα όμως είναι η ώρα να τροφοδοτήσουμε τη σχέση εμπιστοσύνης με την πλατιά κοινωνική συμμαχία του 2004. Η βάση μας ζητάει να εργαστούμε ακόμα πιο σκληρά. Η κοινωνία απαιτεί να αποδεικνύουμε καθημερινά ότι είμαστε αποφασισμένοι να μην απογοητεύουμε κανέναν.

Η δική σας επιθυμία για ουσιαστική πολιτική αλλαγή είναι δική μας διαρκής επιταγή. Σήμερα, τρία χρόνια μετά, το 7ο Συνέδριο σηματοδοτεί αυτή την πορεία προς τα εμπρός. Στο 6ο Συνέδριο το κεντρικό μας σύνθημα ήταν «νέα πολιτική, νέοι δρόμοι». Οι δύσκολοι ανηφορικοί δρόμοι στους οποίους αναφέρθηκε ο Πρόεδρος την Παρασκευή.

Σήμερα, σύνθημά μας είναι το «μαζί πετύχαμε πολλά, μαζί δημιουργούμε το μέλλον». Το μήνυμα αναφέρεται στον απολογισμό του κυβερνητικού μας έργου. Απολογισμός αξιοπιστίας, μιας κυβέρνησης που κρατά το λόγο της, που κάνει πράξεις τις δεσμεύσεις της. Το νοικοκύρεμα της οικονομίας, η κοινωνική ευαισθησία, η διεθνής αναβάθμιση της χώρας, η προτεραιότητα στην περιφέρεια, οι μεταρρυθμίσεις, είναι η χρυσή πεντάδα του έργου μας. Είναι αποτέλεσμα της δικής σας, της δικής μας συλλογικής δράσης.

Φίλες και φίλοι, σίγουρα πετύχαμε πολλά. Και βέβαια έχουμε πολύ περισσότερα να κάνουμε. Δομικά, διαρθρωτικά προβλήματα δεν λύνονται από τη μια στιγμή στην άλλη. Καλύπτουμε την αδράνεια δεκαετιών. Ξεπερνάμε νοοτροπίες που έγιναν κοινωνικά βιώματα και κράτησαν την Ελλάδα δέσμια ενός κακού εαυτού.

Εμείς χτίζουμε τις στέρεες βάσεις για το μέλλον της χώρας. Εμείς τιμήσαμε τη συμφωνία με τους πολίτες για να αλλάξουμε τη ζωή τους. Κάθε μέρα η ζωή γίνεται καλύτερη για όλους τους Έλληνες. Η πρόκληση για τη Νέα Δημοκρατία, για την παράταξή μας, για τη σύγχρονη κοινωνική Ελλάδα δεν είναι πλέον ο εκλογικός ορίζοντας του '07 ή του '08. Γνωρίζουμε πολύ καλά ότι η επόμενη αλλά και οι μελλοντικές εκλογικές αναμετρήσεις θα κριθούν από το ποιος μπορεί να εκφράσει το καινούργιο. Και οι εκφραστές του νέου είμαστε εμείς.

Τις προσωπικές μου σκέψεις για την Ελλάδα του 2020 τις κατέθεσα ήδη στο Συνέδριο. Αυτή εδώ είναι η τοποθέτηση της Επιτροπής Θέσεων την οποία θα καταθέσω στον Πρόεδρο, τον Γραμματέα και τη κρίση του Συνεδρίου.

Ευχαριστώ όλα τα μέλη και τα 20 μέλη της Επιτροπής για την βοήθειά τους. Το κείμενο αυτό αποτελεί ένα γενικό πλαίσιο πολιτικών που θα ωριμάσει και θα εξελιχθεί στο νέο, σύγχρονο, κοινωνικά ευαίσθητο και στοχευμένο κυβερνητικό μας πρόγραμμα.

Φίλες και φίλοι, είμαστε η δύναμη της υπεύθυνης νέας διακυβέρνησης. Η δύναμη της μεταρρύθμισης. Τις επιλογές του 2010 τις διαμορφώνουμε εμείς εδώ τώρα, μαζί. Οι πολιτικές αυτές και οι επιλογές αυτές διαμορφώνουν τη Ελλάδα του μέλλοντός μας. Συγχαρητήρια σε όλους όσους δούλεψαν και συμμετείχαν σε αυτό το πολιτικό, πολύ επιτυχημένο Συνέδριο.

Σας ευχαριστώ πολύ. Καλή δύναμη και καλή επιτυχία στις εκλογικές διαδικασίες.

Ο κρίσιμος ρόλος
των φιλελεύθερων

think tanks

[Σεπτέμβριος 2003]

Η επόμενη εκλογική αναμέτρηση, όποτε αυτή και αν πραγματοποιηθεί, θα έχει όλα τα χαρακτηριστικά της τελικής μάχης ανάμεσα στην παράταξη του μεσαίου χώρου απέναντι στην παράταξη που κυβερνά τον τόπο 20 χρόνια και έχει αναπτύξει όλα τα χαρακτηριστικά ενός καθεστώτος.

Σε αυτή την αναμέτρηση σύμφωνα με τις μετρήσεις, νέες εκλογικές ομάδες στόχευσης έχουν αναδειχθεί και θα παίξουν πρωταρχικό ρόλο, όπως αυτές των αστών γυναικών 30-35 ετών, των νέων ψηφοφόρων κ.λπ.

Επιπλέον, σε μια εποχή όπου η κυριαρχία της τηλεόρασης ως βασικού διαμορφωτή της κοινής γνώμης και η συγκέντρωση της ενημερωτικής δύναμης, σε συγκεκριμένα ελεγχόμενα από μεγάλα επιχειρηματικά συμφέροντα ΜΜΕ, τα κόμματα και ειδικά η Αξιωματική Αντιπολίτευση διατηρούν ελάχιστες εναλλακτικές διόδους για την επικοινωνία τους μαζικά με την κοινωνία.

Επιβεβαίωση των παραπάνω αποτελούν τα ευρήματα των ερευνών της τελευταίας διετίας, τα οποία δείχνουν ότι οι πολίτες δυσπιστούν απέναντι στα πολιτικά κόμματα με βασικό αίτιο την απόσταση από τα προβλήματά τους.

Για να αντιμετωπιστεί αυτή η κατάσταση τα πολιτικά κόμματα οφείλουν ως ζώντες πολιτικοί οργανισμοί να βρουν λύσεις επαναπροσέγγισης των πολιτών.

Η μέθοδος της δεκαετίας του '80, της ίδρυσης τοπικής οργάνωσης σε κάθε γειτονιά, αποτελεί πρότυπο ξεπερασμένο από την κοινωνία.

Η αντικατάστασή τους από οργανώσεις ανά κοινοτικό δήμο αποτελεί περισσότερο λύση ικανοποίησης εσωκομματικών ισορροπιών. Η χρήση των νέων τεχνολογιών προς την προαναφερθείσα κατεύθυνση φαντάζει ως εξαγγελία βαλτωμένου δημοσίου έργου της τελευταίας 20ετίας.

Άρα οι πολιτικοί οργανισμοί λύσεις δεν μπορούν να τις βρουν μόνο μέσα από σχήματα κομματικά τα οποία λειτουργούν αποθαρρυντικά σε κάθε τι καινούργιο.

Η απάντηση στη συγκεκριμένη ανάγκη μπορεί να βρεθεί για άλλη μια φορά έξω από την κομματική τους οργάνωση.

Στους χώρους εργασίας της ελληνικής κοινωνίας, εκεί όπου αναπνέει η ζώσα Ελλάδα με τους αυτοδημιούργητους, καταξιωμένους και επιτυχημένους πολίτες.

Τέτοιους ανθρώπους όμως δεν έχουν τη δυνατότητα να τους προσεγγίσουν εύκολα τα πολιτικά κόμματα και πόσο μάλλον να επηρεάσουν την πολιτική επιλογή τους στην επόμενη εκλογική αναμέτρηση. Την έχουν όμως οι δεξαμενές σκέψης (think tanks).

Τα think tanks είναι θεσμός παγκοσμίως καταξιωμένος την τελευταία 30ετία.

Στην Ελλάδα ένα τέτοιο ρόλο έπαιξε στο Φιλελεύθερο Χώρο μετά την μεταπολίτευση το Κέντρο Πολιτικής Έρευνας και Επικοινωνίας (ΚΠΕΕ), ενώ σήμερα ο ρόλος του πρωταγωνιστή ανήκει στο Ινστιτούτο Δημοκρατίας Κωνσταντίνος Καραμανλής.

Επίσης σημαντική επιρροή ασκούν δύο άλλα πιο σύγχρονα think tanks, το Ε21 και το πρόσφατα ιδρυθέν ΚΕΝΕΠ.

Ο ρόλος τους αναδεικνύεται καταρχήν γιατί τα think tanks είναι θεσμός που επιδιώκει και επιτυγχάνει συνεργασία μεταξύ συγκεκριμένων κοινωνικών ομάδων:

- Πολιτικούς,
- Πανεπιστημιακούς,
- Στελέχη του ιδιωτικού τομέα.

Στόχος τους είναι η συστηματική επιστημονική έρευνα που εφοδιάζει την πολιτική με απόψεις-θέσεις οι οποίες λειτουργούν ως γέφυρα ανάμεσα στην επιστήμη και την πολιτική εξουσία, ιδιαίτερα στο σημείο εφαρμογής

τους. Ήδη think tanks όπως το ΚΠΕΕ και το Ινστιτούτο Δημοκρατίας αναπτύσσουν αξιόλογη δράση σε ένα πολύ σημαντικό τομέα, όπως αυτός της Επιμόρφωσης.

Ως σημαντικό πλεονέκτημα μπορεί επίσης να αναδειχθεί η επαφή που έχουν τα think tanks με τον φοιτητικό κόσμο της χώρας, αλλά και της νεολαίας γενικότερα.

Πιο συγκεκριμένα οι τρεις προαναφερθείσες ομάδες συνεργάζονται και αξιοποιούν τους σπουδαστές ως τέταρτη ομάδα εργασίας και στόχευσης.

Οι φοιτητές έχουν μάλιστα τη δυνατότητα να αξιοποιηθούν στο γνωστικό αντικείμενο σπουδών τους και μάλιστα να χρησιμοποιήσουν την ενασχόλησή τους στις δραστηριότητες των think tanks ως γέφυρα με την παραγωγική διαδικασία.

Επίσης τα think tanks έχουν τη δυνατότητα να κάνουν στόχευση σε θεματικές και επαγγελματικά target groups, με συνέχεια, συνέπεια και αυξημένη αξιοπιστία.

Επομένως, ένας κρίσιμος ρόλος που μπορούν να παίξουν στις επόμενες βουλευτικές εκλογές είναι να σχεδιάσουν τη στρατηγική και να εφαρμόσουν συγκεκριμένη πολιτική επικοινωνία με καινοτομίες αναφερόμενη σε συγκεκριμένα εκλογικά κοινά.

Τα think tanks αξιοποιούν το επιστημονικό δυναμικό τους στην ανάλυση συμπεριφοράς των συγκεκριμένων κοινών-στόχων ώστε να εφαρμόσουν στρατηγικές μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες για την προσέγγισή τους και τον επηρεασμό τους. Ως μέσα χρησιμοποιούν ειδικές εκδηλώσεις (events), αλληλογραφία, στοχευμένη σε συγκεκριμένα mailing lists, πρωτοβουλίες εθελοντισμού και δραστηριότητες χαμηλής πολιτικής, που δεν αφορούν μόνο κεντρικά πολιτικά ζητήματα.

Η χρήση των νέων τεχνολογιών είναι σημαντικό μέσο το οποίο μπορεί να αναδειχθεί από τις δραστηριότητες των think tanks.

Η χρήση του Internet στην πολιτική -τουλάχιστον στην ελληνική πολιτική πραγματικότητα- βρίσκεται ακόμη σε εμβρυακό στάδιο.

Στις τελευταίες Αμερικανικές εκλογές είχαμε το πρώτο ουσιαστικό δείγμα της χρήσης του Internet σε πολιτική αναμέτρηση. Αποδείχθηκε ότι ήταν ιδιαίτερα αποτελεσματικό στην παροχή πληροφοριών σε μεγάλο αριθμό χρηστών του internet. Ταυτόχρονα όλα τα ενημερωτικά sites είχαν παραπομπές στα sites των υποψηφίων και των κομμάτων με σημαντική επισκεψιμότητα. Αποτέλεσμα της χρήσης του internet αποτελεί και η διάθεση για πρώτη φορά περίπου 15% των κονδυλίων για πολιτική διαφήμιση στο internet.

Στην Ελλάδα τα think tanks αποτελούν πειραματικό χώρο εφαρμογής του internet στην πολιτική.

Έχουν δημιουργηθεί από αυτά δυναμικά sites τα οποία έχουν την δυνατότητα να ανανεώνονται με επιστημονικό υλικό, να αποστέλλουν newsletters, να δημιουργούν ομάδες ενδιαφερόντων να διενεργούνται ηλεκτρονικά δημοψηφίσματα να πραγματοποιούνται συζητήσεις on line και κυρίως να πλαισιώνουν ομάδες ενδιαφέροντος για συγκεκριμένα θέματα.

Για να γίνει κατανοητός ο ρόλος που μπορούν να παίξουν τα think tanks αν αναλογιστούμε τη διαφορά των 70.000 ψήφων στις τελευταίες εκλογές. Τόσοι είναι οι επισκέπτες ενός μεσαίας επισκεψιμότητας ελληνικού ενημερωτικού site ημερησίως.

Από τα παραπάνω επιγραμματικά συμπεραίνεται ότι, οι σχέσεις με το εκλογικό σώμα που δημιουργεί ένα think tank μπορούν να δημιουργήσουν στρατηγικό πλεονέκτημα και να συμπληρώσουν τη δράση ενός κόμματος.

Το κόμμα της Νέας Δημοκρατίας θα μπορούσε να αξιοποιήσει τα think tanks που δραστηριοποιούνται στο χώρο και να αρχίσει να κατακτά μια

υπεροπλία έναντι της Κεντροαριστεράς.

Το εκπαιδευμένο επιστημονικό προσωπικό της ΝΔ θα αποτελέσει πολύτιμο όπλο στην ερχόμενη εκλογική αναμέτρηση.

Έχοντας κατά νου τα πλεονεκτήματα της δράσης που αναλύσαμε παραπάνω δημιουργείται το κρίσιμο ερώτημα εάν το κόμμα της ΝΔ θα καταφέρει να ενσωματώσει συμπληρωματικά στον πολιτικό της σχεδιασμό τις δράσεις των προσκείμενων think tanks και να αξιοποιήσει αποτελεσματικότερα τις δράσεις τους..

Θα είχε εξαιρετικό ενδιαφέρον να διατυπωθεί η παρακάτω ερώτηση σε αυτούς που δηλώνουν ότι δεν τους ικανοποιούν τα πολιτικά κόμματα: «πέρα από την κομματική ταύτιση, εάν υπήρχε μια πιο χαλαρή μορφή συμμετοχής στα πολιτικά κόμματα θα συμμετείχατε;».

The Politics of Better Living

Over the last two decades, Greece went through a period of “change” that did not reach the full potential of the country. After the turbulent 70’s we started the 80’s with a phase of mixed disoriented socialism that had the form of a state driven economy (with nationalizations being on top of the government’s agenda). This was followed in the early 90’s by a brief 3 year phase of a liberal “revolution” that was demonized not allowed to accomplish its initial goals. And the decade between 1993–2004 – the Simitis years – were a phase (I will call) of corporate statism, i.e. a period where few corporate businesses grew too fast by providing services and goods to the public sector. Now, under the leadership of Costas Karamanlis, the Government of ND, the New Governance, is introducing a remarkable amount of legislation that is trying to materialize the so-called “reform agenda”. At the same time during the last 20 years, in the rest of the world, economic rationalism has swept all before it, around the globe. There is no serious political opposition or alternative to the arguments of those who support the single-minded pursuit of more economic growth, and the spread of free markets everywhere. “Everywhere” is a rather “absolute word”. It reminds me of the standard introduction of the very popular Asterix comic books that referred to the spread of Pax Romana. That’s why I have to ask again: Is economic rationalism accepted everywhere? The answer is obviously, not everywhere. Like the indomitable Gaul’s village, in our global village, there is a country whose resistance is still strong. We all know which country I’m talking about: It’s us, it’s Greece. And the truth is that lately, the “Greek resistance” to liberal socio economic reform, has spread even in more advanced social systems, like the French one, that question the fundamentals of economic rationalism. At the same time, we should not forget that it’s in the very same country, France, where “the first seeds” that questioned the new European Constitution were planted.

Nevertheless, can anybody doubt that, privatizations, labour market deregulation, competition policy, have undoubtedly increased the rate of economic growth? NO. Can anybody doubt that the process of the so-called “economic reform” has made Europeans and Greeks alike, more prosperous than ever before? Again, NO. For example the per capita

GDP in Greece was: € 14,020 in 2003, € 15,222 in 2004, and the goal is to reach 80 percent of the EU average by 2007. A full convergence will be achieved by 2020 i.e. almost 15 years from now.

Socio-Economics: Real wealth means well-being

But not everyone has been blessed by this prosperity. And no one can doubt that the reforms come with a cost to social cohesion and at the expense of some of those least able to protect themselves. So, despite the fact that, based on economic indicators, economic rationalism has been highly successful, there are growing voices around the world that have begun to ask a “subversive question”: If we are wealthier, why are we no happier?

Economic growth has always come with a cost, such as social dislocation, less time for family and friends, disagreeable jobs etc. Why then do we remain in thrall to the romanticism of late capitalism, over-consuming market goods and under-consuming non market goods? Many people believe that the preoccupation, some times obsession, with money has been responsible for a decline in public and private morals. We experience an unprecedented increase in individualism a preoccupation with ourselves, an extremely materialistic money society. People ask, if markets are so wonderful, why can’t we find friends at the shopping malls? There is a widespread feeling that there is something empty, something tricky, if not rotten, in the world of consumerism. Has the transformation of our society come at too high a price? Or indeed been directed at the wrong goal? According to the “politics of better living”, GDP has become a poor measure of “good” life. More growth (after a certain point) stops meaning more happiness. In the U.S. the happiness index is very high, but has not increased in the last decades. Replacing a video with a DVD, or a flat screen TV with a HDTV does not make you that much happier. Levels of happiness, or to use the scientific term SWB, Subjective Well-Being, are not getting higher with the increase of

GDP. In the 90's, psychological testing has proven that above a certain threshold, more money would make virtually no difference to perceived life satisfaction. More alarmingly, they found that the more materialistic people become, the less happy they feel. The higher is the likelihood to suffer from psychological disorders, the poorer the quality of their personal relationships. Miraculously, an African country like Ghana (with a GDP per capita of less than 2.000 USD) has an SWB indicator (80%) higher than Spain. Why? Money helps by improving living conditions and alleviating hardship. But, in a poor country like Ghana people compare themselves with each other. Being all, poor they cannot make negative associations. Money is a measure of social status. Social status affects well being through the social comparisons that status defines. If a society doesn't suffer by a "Dynasty Syndrome", its levels of happiness might be higher. And the "Dynasty Syndrome" is created in Western societies by the media. I'm not proposing that happiness doesn't grow with increasing income. But, a rising income matters more to the poor than to the wealthy. It costs 7,500 USD to increase the satisfaction of a 15,000 USD family and 1 million for a 200,000 USD family 1/2 of what they earn, five times more than what they burn.

In Greece, polls show an increasing dissatisfaction in the life of the average Greek. And this dissatisfaction reflects on the government as well. The main aims of our administration can be summarized as follows: Increase the GDP, Decrease Investment, Decrease Public Deficit, Reduce Public Debt, Promote Social Cohesion, Improve Competitiveness and the Investment Climate. But what do all these mean to the people? How are these terms translated in their everyday lives? How relevant are they, and how convincing do these acronyms sound? Do such indicators provide Greeks with a vision about the future? Do they make them feel safe about them and their kids?

The obvious answer is again NO. We have to change the way we think about national progress. The gap between perceived promises and personal or family expectations is getting wider. What people most of all need is not rigid numbers that describe economic progress, but a

realistic set of alternative strategies, thoughts and ideas for organizing their lives.

We have to redefine progress. We have to form a new well-being agenda and this agenda should be based on a new political rhetoric. New political languages that will challenge the traditional, left-right debate over who can best manage the economy. We have to make a new start. The slogan "it's the economy stupid" is outdated. It's the politics of well being that will challenge traditional party programs, if parties are to cope with the needs of the 21st century. We have put too much emphasis on improving our economy, and too little on creating a better society. Instead of talking about GDP, we should start talking about GPIs (Genuine Progress Indicators).

While GDP measures economic volume GPI includes income distribution, unpaid housework, voluntary work, loss of natural resources, and the costs of unemployment, crime and environmental pollution. Now that people in Western countries are becoming wealthier, we should help them not be trapped by money pursuit, but live their lives with more quality. Put emphasis on culture, and companionship. The need to belong is more important than the need to be rich. Meaning matters more than money. In a world of seemingly endless options, what choices will make us happier? A good marriage, the company of friends, rewarding work, sufficient money, a good diet and physical activity, sound sleep, engaging leisure and, religious or spiritual belief and practice. Optimism, trust, self-respect and autonomy also make us happier. Gratitude and kindness, lift our spirits, provide us with clear goals. Wealth does not automatically produce well being. We need to think about social or community well being, not just our personal happiness. Lao-Tzu, said thousands of years ago, that 'to know when you have enough is to be rich'. Well being is about more than living 'the good life'; it is about having meaning in life, about fulfilling our potential and feeling that our lives are worthwhile. Gratitude and kindness lift our spirits; indeed, giving support can be at least as beneficial as receiving it. Among college and university students worldwide, those who report high life satisfaction give priority

to love over money. Does money buy happiness? While buying power has more than doubled since the 1950s, the average American's reported happiness has remained almost unchanged. If you doubt that, take a look at the lives of Hollywood celebrities. Young people who have so much wealth and at the same time so many problems. The slogan is not shop till you drop, but life is too interestingly long if you know what to do with it. The threshold hypothesis, states that for every society there is a period in which economic growth brings about an improvement in quality of life, but only up to a point - the threshold point - beyond which, if there is more economic growth, quality of life may begin to deteriorate. The ideas presented today are not "elitist". I'm not claiming that Greeks are living over this "threshold". There are too many of our fellow citizens who form an "underclass", or a lower middle class, that is still in great need of basic goods and services. And the main effort of our government concentrates on them, on the "have-nots". But, there is a more affluent majority that finds no expression in our political agenda. And my alternative proposal today aims at these people, you people. In short, the more materialistic we are, the poorer our quality of life. Is this the new role politicians should play? YES and NO. What politicians should do, since they are not life coaches, but - at least in theory - they are policy planners, agenda setters and sometimes role models, they should start thinking of how to redefine politics. The whole discussion becomes relevant once people have covered their basic needs for survival - when they can afford life's essential food, clothing, adequate shelter, heat and light. What then? Beyond a certain prosperity level, rising incomes no longer affect reported well being. People achieve happiness when they have eliminated inner conflicts between their achievements and aspirations. Rising economic growth and Consumption levels have been the twin mantras of Western Politicians for decades. But we have seen how the strong correlation between income and contentment is waning. People cannot easily distinguish between pleasure and happiness. To aim at happiness you must have ambitions, goals, values and ideas.

As Nietzsche said: "he who has a why to live can bare with almost anyhow". Some influences that trigger the "feel good factor" are a

fulfilling job, a leisure activity, a loving relationship, a close network of friends, bringing up children and community contribution. Disinvest in influences that do not grow, only instant gratification - extrinsic goals. Some examples are: A bigger car -fortune; A bigger house-fame; More power -glory; More status.

New Education Policies

Our government has already started the dialogue for amending our Constitution. One of the key articles to be amended has to do with higher education. We are adhering to the introduction of non-profit, non-state universities. That's one of the main reasons that I'm here in the American University of Athens for such a discussion. Because at Deree we have experienced what such a higher education institution can contribute to our society. The living proof is the impressive number of the 23,000 Deree Graduates excelling in every aspect of Greek society. We all know that today Greece is a major student exporter. One out of four students in higher education studies abroad. In Great Britain only there are 25,000 Greek students. Only China has more students (35,000), but with a population 150 times bigger than ours. The politics of well-being calls for Greece to become a major student importer. This is a goal that can be accomplished in the following years. But, the politics of well-being should not focus only on higher education. We should turn our attention on elementary education as well. Children in general and Greek kids in particular usually hate mathematics and history. I come from a family that had a genetic relationship with numbers. My mother is an accountant and my father a mathematics professor, and I graduated from Deree with a BA in history. But it was always bothering me to detect the origin of this widespread aversion to maths and history.

The answer has to do with the long lists of numbers, dates and places youngsters have to learn, even worse, have to memorize. What have we done to alleviate them? Almost nothing. Because despite the fact

that kids in elementary school learn how to read and write, they are not taught how to study. I remember a teacher in fourth grade that asked us for ten days to write down how many hours we study at home per day. Those who exceeded two hours were kindly advised not to, and were directed how to achieve the same results with a less pressing studying program. But how many kids get early in their lives that kind of coaching? In secondary school, youngsters should take lessons on how to use their “ultimate tool”, their brain. Wouldn't the books of Edward de Bono about “mind mapping” help? My answer is YES. So if we teach our kids how to explore their thinking, how to study, they won't be stuck with the “frondistiria”. Because each one of them will be equipped with his or her own “frondistirio” installed in their own brain, a sophisticated intellectual apparatus and information to shape good life.

A New Culture of Values

We are in danger of teaching our children how to work and earn their living, but not how to form an enjoyable life. Education needs to focus more towards what Keynes called “The Arts of Life”. At present, government policy is pointing in the opposite direction, towards a view of education as an instrument of economic efficiency. Young people and adults can be given information and direction about the factors that define life satisfaction.

We should work towards a new philosophy of well being. We should ENCOURAGE Mutual Respect, Cooperated Behavior, Volunteering and DISCOURAGE Deceit, Greed and Envy.

We should enhance Aristotle's cardinal virtues, Social association and Intellectual life.

The keys to happiness are the development of a moral character noble life projects and self-growth. Materialistic life styles can become sustainable. We should tackle the “want” problem at the sight of “want formation”. The desire to “keep up with the Joneses” is strong, but can be

resisted. It is true that “Peer comparison” is a fixed ingredient in human nature and leads to competitive consumption. But, the sheer volume of options actually reduces people's feeling of choice. The BMW paradigm. The secret lies not in preventing my neighbor, via high taxation from buying the SUV, but rather to prevent via character improvement his wants and my envy. I work for ten years to buy my first BMW. After another five, I can afford an X5, the SUV version. My wife has bought a convertible BMW, now the family has 3 BMWs, but we never drive them together. We never have the time to take the SUV for a mountain excursion. Even parking it in the center has become a nightmare. My wife is afraid to open the soft top of her X3, because of people bugging her. So, what's the utility of having 3 BMWs? Do all these sound to you too theoretical? Maybe YES.

But, this is the starting point of our new approach. In the beginning you start building a theoretical framework and then bit by bit you assemble the policies that give a solid form to politics. Are there ways to change the world? A global bank of ideas is being formed. The ingredients of the formula for well being are to: live in a democratic and stable society that meets material needs; have supportive friends and family; have rewarding and engaging work and an adequate income; be reasonably healthy and able to treat mental health problems; have important goals related to one's values, and have a philosophy or religion that provides guidance, purpose and meaning to one's life. A starting point of a think-and-do process that will revitalize politics. have a philosophy or religion that provides guidance, purpose and meaning to one's life.

We should, by challenge mainstream thinking. The time is ripe for a new point of view.

Together we should draw a picture of: A new society - A new Greece more confident, more extravert, more creative, more dynamic. Today we have taken the first step. Together we can forge a new politics for the 21st century.

The Politics of Better Living

20 λέξεις

για το 2020

αισιοδοξία

επιλογές

πειθαρχία

multitasking

ασφάλεια

δημιουργία

στρατηγική

ελπίδα

εμπιστοσύνη

επικοινωνία

καινοτομία

εικονοποίηση

περιβάλλον

ποιότητα

timing

διάρκεια

networking

συλλογικότητα

αποτελεσματικότητα

ελεύθερος
χρόνος

20 βιβλία για το 2020

Πολιτεία

(Πλάτων)

Giving: How Each of Us Can Change the World

(Bill Clinton)

The Blair Years

(Alastair Campbell)

Η Γιορτή του Τράγου

(Mario Vargas Llosa)

**The Tipping Point:
How Little Things Can Make a Big Difference**

(Malcolm Gladwell)

The Third Wave

(Alvin Toffler)

An Inconvenient Truth

(Al Gore)

The Political Animal

(Jeremy Paxman)

**Mind Set!:
Reset Your Thinking and See the Future**

(John Naisbitt)

The Naked Ape

(Desmond Morris)

Words that Work

[Frank Luntz]

The Rise of the Creative Class

[Richard Florida]

Julius Caesar

[William Shakespeare]

Βίος & Πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά

[Νίκος Καζαντζάκης]

The Last Don

[Mario Puzzo]

Politics Lost

[Joe Klein]

Warrior Politics: Why Leadership Demands a Pagan Ethos

[Robert D. Kaplan]

Public Opinion

[Walter Lippman]

Leadership

[Rudolph W. Giuliani]

Γιούγκερμαν

[Μ. Καραγάτσος]

Who ...

Ο Νίκος Καραχάλιος είναι Σύμβουλος Στρατηγικής και Επικοινωνίας. Γεννήθηκε στην Αθήνα το 1969. Τελείωσε το Κολλέγιο Αθηνών, από όπου αποφοίτησε το 1987 με τη διάκριση του Valedictorian. Συνέχισε τις σπουδές του στη Νομική Αθηνών. Την επόμενη χρονιά, το 1988, ιδρύει τη διαφημιστική εταιρία Graffiti, η οποία σχεδίασε το δελφίνι την επίσημη μασκότ των Μεσογειακών Αγώνων του 1991. Παράλληλα μελετά Ιστορία και Κοινωνικές Επιστήμες στο American University of Greece / Deree College (B.A. in Arts).

Την περίοδο 1992-1993 διευθύνει την αγγλόφωνη έκδοση "International Politics" και διοργανώνει με τη συνεργασία του πρώην Πρωθυπουργού Ξενοφώντα Ζολώτα, το 6ο Διεθνές Οικονομολογικό Συνέδριο. Τη χρονιά αυτή στρέφεται στην πολιτική. Εργάζεται ως σύμβουλος επικοινωνίας στις εθνικές εκλογές του 1993 και το 1994 εγκαθίσταται στο Λονδίνο. Το 1995 του απονέμεται ο τίτλος του Master στην Πολιτική των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης και Τηλεπικοινωνιών από το City University.

Το 1996 ξεκινάει ερευνητική εργασία σε θέματα εκλογικής στρατηγικής και πολιτικής επικοινωνίας στο University of London, Goldsmith's College, ως υπότροφος του Ιδρύματος Κρατικών Υποτροφιών (ΙΚΥ). Ο Νίκος Καραχάλιος είναι μέλος της Αμερικανικής Ένωσης Πολιτικών Συμβούλων (AAPC). Στις Προεδρικές Εκλογές του 1996, συναντά στο Λευκό Οίκο τον Πρόεδρο των ΗΠΑ Bill Clinton και τον Αντιπρόεδρο Al Gore.

Τον Ιανουάριο του 2000, ο Πρόεδρος της Νέας Δημοκρατίας, Κώστας Καραμανλής του αναθέτει την ευθύνη χάραξης της στρατηγικής της προεκλογικής καμπάνιας του Κόμματος μας και μετά την 9η Απριλίου γίνεται επιστημονικός συνεργάτης της Επιτροπής Εκλογικού Αποτελέσματος της ΝΔ. Για ένα σύντομο διάστημα αναλαμβάνει τη θέση του Διευθυντή Επικοινωνίας και Δημοσίων Σχέσεων της Οργανωτικής Επιτροπής των Ολυμπιακών Αγώνων, Αθήνα 2004. Άρθρα και αναλύσεις του έχουν δημοσιευθεί στον Ελληνικό και το Διεθνή τύπο.

Από το Νοέμβριο του 2000 έως σήμερα είναι συνεργάτης του Πρωθυπουργού Κώστα Καραμανλή σε θέματα στρατηγικής και επικοινωνίας. Διετέλεσε Πρόεδρος του Κέντρου Πολιτικής Έρευνας και Επικοινωνίας (ΚΠΕΕ), του πιο ιστορικού φιλελεύθερου think tank της χώρας.

Μετά τις επιτυχημένες Εθνικές Εκλογές του Μαρτίου του 2004, ο Πρωθυπουργός και Πρόεδρος της Νέας Δημοκρατίας του εμπιστεύθηκε τη θέση του Γραμματέα Πολιτικού Σχεδιασμού και Προγράμματος.